Bureau Schildwacht

Beheerplan molenbiotoop

De Wippersmolen, Maassluis

ERFGOEDHUIS·ZH

provincie ZUID HOLLAND

© Bureau Schildwacht, Gouderak, 2018

Alle in deze publicatie gebruikte informatie, foto's, afbeeldingen en tekeningen blijven eigendom van de opdrachtgever, de auteur en de fotografen. Het gebruik van de publicatie door middel van citaten, druk, of fotokopieën mag alleen na schriftelijke toestemming van Bureau Schildwacht.

Onderwerp	: Beheerplan Molenbiotoop De Wippersmolen, Maassluis
Opdrachtgever	: Erfgoedhuis Zuid-Holland
Contactpersoon	: Ellen Steendam
Gefinancierd door	: Provincie Zuid-Holland
Foto's	: Marcel Schildwacht & Wanne Roetemeijer

Bureau Schildwacht
Beukendaal 3
2831 VA Gouderak
06 – 22978424

info@bureau-schildwacht.nl
www.bureau-schildwacht.nl

Inhoudsopgave

Inhoud

INHOUDSOPGAVE 1

INLEIDING 3

WERKWIJZE 3

1. REGELGEVING 5

1.1 PROVINCIALE VERORDENING 5
1.2 GEMEENTELIJK BESTEMMINGSPLAN 5

2. WAT IS EEN MOLENBIOTOOP? 6

3. HET MOLENERF 8

4. MOLEN DE WIPPERSMOLEN 9

4.1 GESCHIEDENIS 9
4.2 EIGENDOM EN MOLENAARS 10
4.3 BETROKKEN PARTIJEN 11

5. WENSEN EN AANDACHTSPUNTEN VANUIT DE BETROKKEN PARTIJEN 11

6. DOELSTELLING 12

7. KORTE EN LANGE TERMIJN 12

8. DE HUIDIGE SITUATIE 13

8.1 HOOGTELIGGING 13

LANDSCHAPPELIJK BEELD 14

8.2 DE ZICHTLIJNEN 15
8.3 BEPLANTING 15
8.4 ECOLOGIE 19
Flora: *19*
Fauna *19*

9. KNELPUNTEN EN OPLOSSINGEN 20

ALGEMENE OPMERKINGEN WIPPERSPARK 20
9. EILANDEN: TWEE OPTIES. 21
9.1A OMVORMEN TOT WATERBERGING 21
9.1B SNOEIEN VAN TREURWILGEN 22
9.2 KNOTWILGEN LANGS DE SLOOT 22
9.3 TUIN VAN BUREN OOSTZIJDE 23
9.4 RIETLAND IN DE VLIET 24
9.5 POPULIEREN LANGS DE A20 25
9.6 POPULIEREN IN HET WIPPERSPARK ACHTER DE VIJVER 26
9.7 ZICHTLIJN WIPPERSPARK. 27
9.8 BOMEN BIJ INGANG BEGRAAFPLAATS 28
9.2 BEPLANTING AAN HET REVIUSPLEIN. 29

10. EINDBEELD 31

11. KOSTEN EN UITVOERING 32

12. HOE NU VERDER? 33

13. BIJLAGE 1: BESTEMMINGSPLANNEN EN REGELGEVING 35

PROVINCIALE VERORDENING, ARTIKEL 16: MOLENBIOTOOP 35
DE BESTEMMINGSPLANNEN 36
BESTEMMINGSPLAN 36
GEMEENTE MAASSLUIS 36
GEMEENTE MAASLAND: 37

14. LIJST ME BOOMSOORTEN 38

*(Sier)bomen (*inheems) 38*
(Sier)heesters 39
(Sier)coniferen 40

15. NAMEN BEPLANTINGSKAART 41

16. VERKLARENDE WOORDENLIJST 42

17. DE OPSTELLERS VAN DIT BEHEERPLAN 44

18. LITERATUUR/ BRONNEN 45

Inleiding

Molens zijn het beeldmerk van ons land en daardoor wereldberoemd geworden. Het zijn cultuurhistorische en landschappelijk markante objecten. Van oudsher werden molens opgericht vanuit een economisch belang, voor het vervaardigen van producten of het bemalen van de polders. In veel gevallen is dat economisch belang van de molens verloren gegaan. Maar in veel gevallen vervult de molen nog steeds een belangrijke rol. Soms vanuit een (semi)economisch belang, soms als icoon in het landschap, soms als onderkomen voor een museum of oudheidskamer. Heel belangrijk is dat de molens ons iets vertellen over de geschiedenis.

Voor het behoud van de molen is het belangrijk dat deze blijft draaien. Het mechanisme van de molen moet in beweging blijven om te voorkomen dat er slijtage plaats vindt en de molen in verval raakt. Om deze reden zijn tientallen molenaars elke week bezig met het laten draaien van en met het onderhoud en beheer in en rond “hun” molen.

Om voldoende windvang en zicht op molens te waarborgen is de molenbiotoop ingesteld, vastgelegd in provinciaal beleid en gemeentelijke bestemmingsplannen. De molenbiotoop is een zone van 400 meter rond de kern van de molen. Om het zicht op de molen en het garanderen van goede windvang te waarborgen, is het van essentieel belang om de molenbiotoop te respecteren, erop te handhaven en het te beheren. Vooral de laatste 50 jaar is door de uitbreiding van steden en recreatie de molenbiotoop voor veel molens verslechterd. Er zijn vele onderzoeken geweest naar de molenbiotopen. In 2010 heeft de provincie Zuid-Holland het rapport Molenbiotoopinventarisatie opgeleverd waarin alle molenbiotopen van Zuid-Holland zijn geïnventariseerd. Uit een nader onderzoek uit 2016 is gebleken dat van de 228 molens in Zuid-Holland, 49 molenbiotopen als matig en 29 molenbiotopen als slecht zijn benoemd. Ook de molenbiotoop van de Wippersmolen is ook in slechte staat.

Bij De Wippersmolen is het vooral vanuit cultuurhistorisch en landschappelijk belang dat de molen zichtbaar blijft. Maar ook vrije windvang is bij De Wippersmolen van essentieel belang. Zonder goede en constante windvang kan de molen niet goed draaien. Als de molen gehinderd wordt door gebouwen of beplanting kan dit turbulentie geven die ertoe kan bijdragen dat er uiteindelijk schade aan de molen ontstaat. Maar er zijn ook andere belangen. Zo is de groengordel rond de A20 een belangrijke buffer voor de bewoners die aan de rand van de Wipperspark wonen. De belangen van de molen en de bewoners kunnen dus met elkaar botsen.

Vanuit het Erfgoedhuis is in 2017 aan Bureau Schildwacht opdracht gegeven om voor molen De Hoop een beheersplan te maken voor de molenbiotoop. Bureau Schildwacht heeft het project samen met Bureau Roetemeijer uitgevoerd. Dit beheerplan is in nauwe samenwerking met de molenaars, de eigenaar Hoogheemraadschap Midden Delfland, de gemeente Maassluis en andere belanghebbende partijen opgesteld. Dit betekent overigens niet dat alle voorstellen volledig ondersteund worden door alle partijen. Met name bij de Vereniging tot behoud van het Wipperspark liggen sommige voorstellen gevoelig.
Wij zijn iedereen die meegewerkt en meegedacht heeft erg dankbaar voor de totstandkoming van dit plan.

Werkwijze

Om te komen tot een beheerplan voor de molenbiotoop is er gestart met een eerste verkenning door Bureau Schildwacht en Bureau Roetemeijer. Hierbij is de molenbiotoop vanuit verschillende richtingen gefotografeerd. Vervolgens is er samen met het Erfgoedhuis en de molenaars van De Wippersmolen een uitnodiging gestuurd naar diverse lokale organisaties en buurtbewoners voor de startbijeenkomst op 4 maart 2017 om mee te denken over de molenbiotoop. Door middel van een korte PowerPointpresentatie werd het project toegelicht

en werden de foto's uit de voorverkenning getoond om alle aanwezige kennis te laten maken met de situatie binnen de molenbiotoop. Vervolgens is aan de deelnemers gevraagd hun visie op de (on)mogelijkheden uiteen te zetten op grote kaarten en deze groepsgewijs toe te lichten. Na de startavond heeft er eerst nog een gesprek plaats gevonden met de gemeente Maassluis over hun beleid ten aanzien van de molenbiotoop. In juni 2017 heeft er een inventarisatie plaats gevonden van de groenelementen binnen de molenbiotoop. Aan de hand van de inbreng van de startersavond en de inventarisatie is een conceptbeheerplan opgesteld. Dit conceptbeheerplan is vervolgens voorgelegd aan de eigenaren van het desbetreffende groen. De opmerkingen tijdens de conceptbespreking zijn verwerkt in het beheerplan. Ook heeft er op 27 november 2017 een gesprek plaats gevonden met het bestuur van de Vereniging tot Behoud van het Wipperspark. In dit gesprek is er een toelichting gegeven op de inhoud van dit beheerplan.
Het beheerplan is uiteindelijk in februari 2018 aan de opdrachtgever opgeleverd.

1. Regelgeving

1.1 Provinciale verordening

De provincie Zuid-Holland heeft de Verordening Ruimte vastgesteld. Daarin is onder andere via artikel 16, de molenbiotoop beschreven. De toelichting op artikel 16 luidt als volgt:

In de provincie Zuid-Holland is een groot aantal cultuurhistorische en archeologische waarden aanwezig. Deze zijn beschreven in de Cultuurhistorische Hoofdstructuur (CHS). Het behoud van de cultuurhistorische hoofdstructuur is van provinciaal belang. Beschermen of versterken van de molenbiotoop is een deelbelang.

In deze verordening is voor de omgeving van traditionele molens regelgeving opgenomen. Het gaat in dit kader om het garanderen van de vrije windvang en het zicht op de molen. Dit betekent dat beperkingen moeten worden gesteld aan de hoogte van bebouwing en beplanting. Onderscheid is gemaakt tussen molens met een normale molenbiotoop en molens met een bijzondere molenbiotoop. De molenbiotoop heeft een omvang van 400 meter, gerekend vanuit het middelpunt van de molen.

In de verordening is bepaald waaraan bestemmingsplannen moeten voldaan voor wat betreft de maximale hoogte van nieuwe bebouwing en beplanting. Voor het bepalen van de maximale bouwhoogte is onderscheid gemaakt in molens die binnen de bebouwingscontour van het stedelijk gebied zijn gelegen en molens die daarbuiten zijn gelegen.

De categorie ‘molens met een bijzondere molenbiotoop’ omvat enkele incomplete molens, opnieuw opgebouwde molens en verplaatste molens. Met nadruk merken wij op dat ook deze molens vallen onder het provinciaal belang. De vormgeving van de molenbiotoop wordt onder voorwaarden echter overgelaten aan de gemeente, omdat het niet mogelijk is voor deze molens een eenduidige regeling op te stellen. Per molen is maatwerk mogelijk, waarbij zowel rekening wordt gehouden met het belang van de molen (vrije windvang en zicht op de molen) als met de belangen van bestaande functies en bebouwing. Het is aan de gemeente om te bepalen wat de maximale hoogte is van nieuwe bebouwing en beplanting. Vanuit de provincie zal in overleg getreden worden met de betrokken gemeenten. De in artikel 16 lid 1 opgenomen regeling voor de ‘normale’ molenbiotoop beschouwen wij als uitgangspunt voor de bijzondere molenbiotoop. Indien de gemeente in het bestemmingsplan onvoldoende rekening houdt met het belang van de molen, zal de provincie gebruik maken van het instrumentarium van de Wet ruimtelijke ordening om het provinciaal belang alsnog te garanderen.

1.2 Gemeentelijk bestemmingsplan

De molenbiotoop van De Wippersmolen is 400 meter, gemeten uit het midden van de molen en valt daardoor binnen vijf bestemmingsplannen. Bestemmingsplan Sluispolder, Binnenstad, Rozenlaan e.o. en Buitengebied -gras.

In de bestemmingsplannen wordt de molen benoemd als Rijksmonument. Tevens staat er een omschrijving opgenomen over de molenbiotoop.

De gemeente Maassluis heeft een Visie Openbare Ruimte opgesteld voor haar gemeente. De visie is een globaal plan voor de lange termijn. Opvallend is dat in deze visie (april 2015) totaal geen verwijzing is naar de molenbiotopen binnen de gemeente. De visie geeft wel kansen om geld te genereren voor aanpak Wipperspark en dan geleidelijk delen van het beheerplan uit te voeren.

Binnen de gemeente Maassluis is ook een kapverordening van kracht. Dit betekent dat voor het omzagen van bomen met een diameter van 10 cm of meer, een vergunning moet worden aangevraagd. De procedure voor het afhandelen van de aanvraag mag 8 weken duren en kan met 6 weken worden verlengd.

2. Wat is een molenbiotoop?

Om voldoende wind op de wieken te kunnen vangen, moet de omgeving van de molen (de molenbiotoop) vrij zijn van obstakels. Voor een gezonde biotoop is niet alleen de windvang van belang, maar ook de zichtbaarheid van de molen speelt een rol.

Ooit zijn molens gebouwd in een ideale omgeving, nu komen er in de molenbiotoop steeds meer obstakels. Hoge gebouwen en bomen in de omgeving van de molen hebben een nadelig effect op de windtoevoer. Bomen geven meestal meer problemen dan hoge gebouwen. Bomen houden de wind soms even vast, om die vervolgens weer los te laten. Het gevolg is dat de wind sterk in kracht wisselt. Deze wisselvallige wind is zeer nadelig, omdat de molen gelijkmatige wind nodig heeft om goed te kunnen draaien. Ook is het mogelijk dat door de wisselvallige windvlagen, de wieken ongelijk belast worden waardoor er in het uiterste geval risico's voor de veiligheid van de omgeving kunnen optreden.

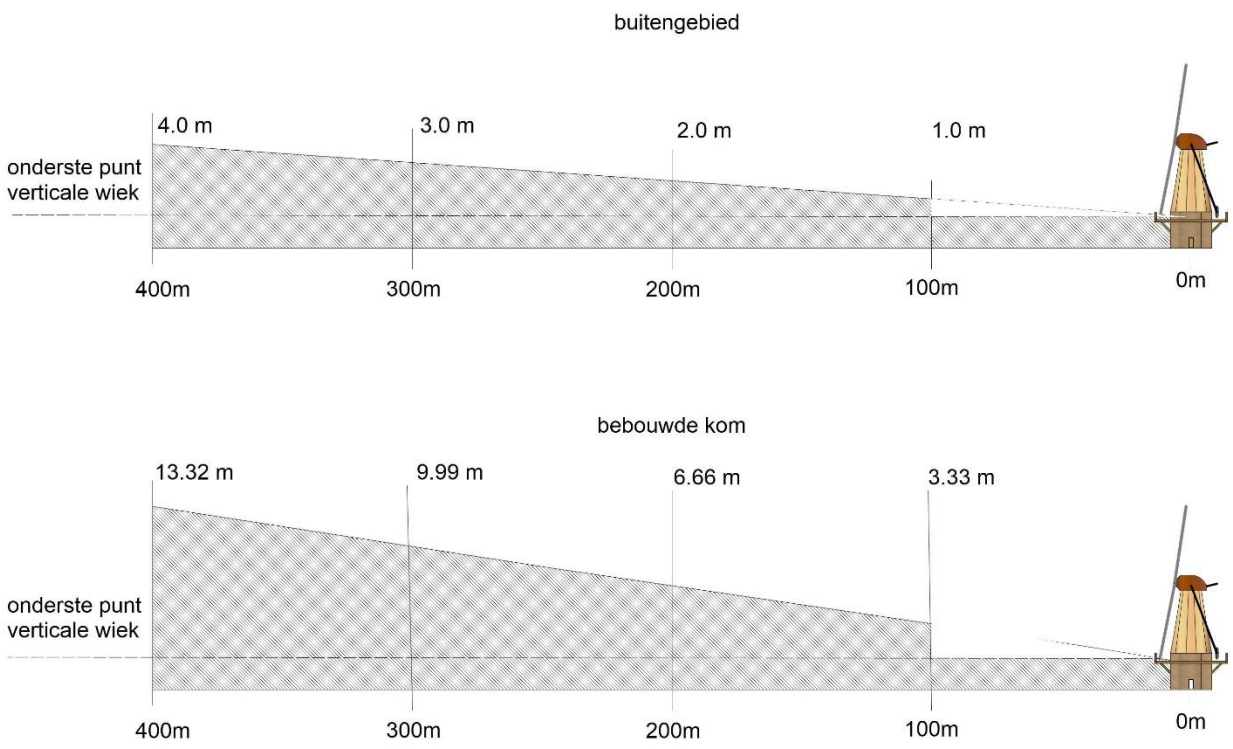

Afbeelding 1: molenbescherming zone in het buitengebied (boven) en in het stedelijk gebied (onder)

Om voldoende wind op de wieken te kunnen vangen, moet de omgeving van de molen (de molenbiotoop) vrij zijn van obstakels. Dat betekend niet alleen dat de wind moet worden ontvangen, maar ook dat de wind in de tegenovergestelde windrichting weer onbelemmerd weg kan.
De molenbiotoop wordt beschermd met het zogenoemde *windrecht*. Dit windrecht bestond al in de 15^{e} eeuw. Het windrecht verzekerde de molenaar dat zijn molen van vrije windvang was voorzien omdat bebouwing en beplanting binnen de molenbiotoop zonder zijn toestemming niet was toegestaan.

De molenbiotoop is een cirkel van 400 meter getrokken rond het midden van de molen. In de eerste 100 meter rond de molen mag er geen beplanting of bebouwing staan die hoger komt dan de onderkant van de verticaal staande wiek. Tussen de 100 en de 400 meter loopt de belemmerende hoogte geleidelijk op (zie afbeelding 1).
Voor een gezonde molenbiotoop is niet alleen de windvang van belang, ook de zichtbaarheid van de molen speelt een rol. Een werkende molen die goed in het zicht ligt maakt het totale plaatje van het landschap veel mooier (zie ook nota Belvedere- relatie ruimtelijke inrichting en cultuurhistorie).

Veel gemeenten en de provincie Zuid-Holland hebben het zogenoemde windrecht en de daarbij behorende molenbiotoop ook opgenomen in hun bestemmingsplan of verordening. Ondanks de regelgeving hebben veel molens geen ideale molenbiotoop meer. Dit kan zijn veroorzaakt doordat een molen geen economisch belang meer heeft en dat de gemeente, eigenaren van de molens en buren van de molens minders streng op de belangen van de molenhandhaving hebben gelet. Regelgeving om de molenbiotoop in stand te houden is opgenomen in de betreffende provinciale verordening en in de bestemmingsplannen van de gemeente (zie hoofdstuk 1).

Opvallend is dat bij het handhaven op de molenbiotoop binnen gemeenten meestal wel wordt gekeken naar nieuwe bouwprojecten, maar dat bij aanplant of herplant van begroeiing er meestal met onvoldoende kennis wordt onderzocht (en dus ook niet gehandhaafd) op de gevolgen van de beplanting.

Afbeelding 2: de molenbiotoop is 400 meter rond het midden van de molen. Per 100 meter is er een zone ingetekend.

3. Het molenerf

In vroegere tijden werd er op de molen niet alleen gewerkt, maar ook gewoond. Soms woonden de molenaar en zijn gezin in de molen, soms stond er direct naast de molen een kleine molenaarswoning. De molenaar en zijn gezin zorgden ervoor dat het erf functioneel werd ingericht. Vaak was een molenerf omringd door water of een lage haag. Op het molenerf was meestal een moestuin aanwezig en soms een kleine bloementuin. De molenaar onderhield op zijn molenerf ook vaak enkele bessenstruiken en fruitbomen. Er stond op het erf meestal functioneel geriefhout in de vorm van hakhout van elzen of essen of knotwilgen. Het geriefhout werd gebruikt als kachelhout, werd verkocht aan de omgeving voor koestaak of palen voor een omheining. Twijgen vanuit de knotwilgen werden gebruikt als bonenstaak, men vlocht er broedkorven of fuiken van of maakte een omheining. In natte gebieden werd soms ook op lage perceeltjes of in slootkanten riet geoogst als dakbedekking of voor het maken van rietschermen.

Naast de Wippersmolen staat een kleine molenaarswoning. Een haag rond de woning kan bijdragen aan het molenerf en passen binnen de molenbiotoop. Andere opgaande beplantingen zijn echter ongewenst omdat deze anders direct een beperking oplevert in de molenbiotoop.

Foto 1 het molenerf kan maar zeer beperkt worden ingericht

4. Molen de Wippersmolen

4.1 Geschiedenis

Vanaf 1600 stond hier al een molen, een zogenaamde wipmolen. Deze werd wegens slechte staat afgebroken in 1725, waarna de huidige ronde stenen molen werd gebouwd. De naam Wippersmolen stamt af van de voorganger, de genoemde wipmolen. De Wippersmolen is een poldermolen die in 1726 is gebouwd op de huidige locatie. Hij diende om de naastgelegen Sluispolder van ongeveer 88 hectare te bemalen. In 1972 is de molen in eigendom gekomen van de gemeente Maassluis die de molen in 1974 liet restaureren. In 1990 is de molen verkocht aan het Hoogheemraadschap van Delfland die de molen vervolgens ook weer liet restaureren. De molen heeft geen functie meer als watermolen omdat er een motorpomp in het gebouw staat en de wieken slechts draaien zonder een waterschoep in beweging te brengen en heeft daarom geen functie meer in het waterbeheer.

Kaart 1 Maassluis rond 1850. De Wippersmolen staat aan de rand van de open Sluispolder. De bebouwde kom van Maassluis ligt ten westen van de Wippersmolen.

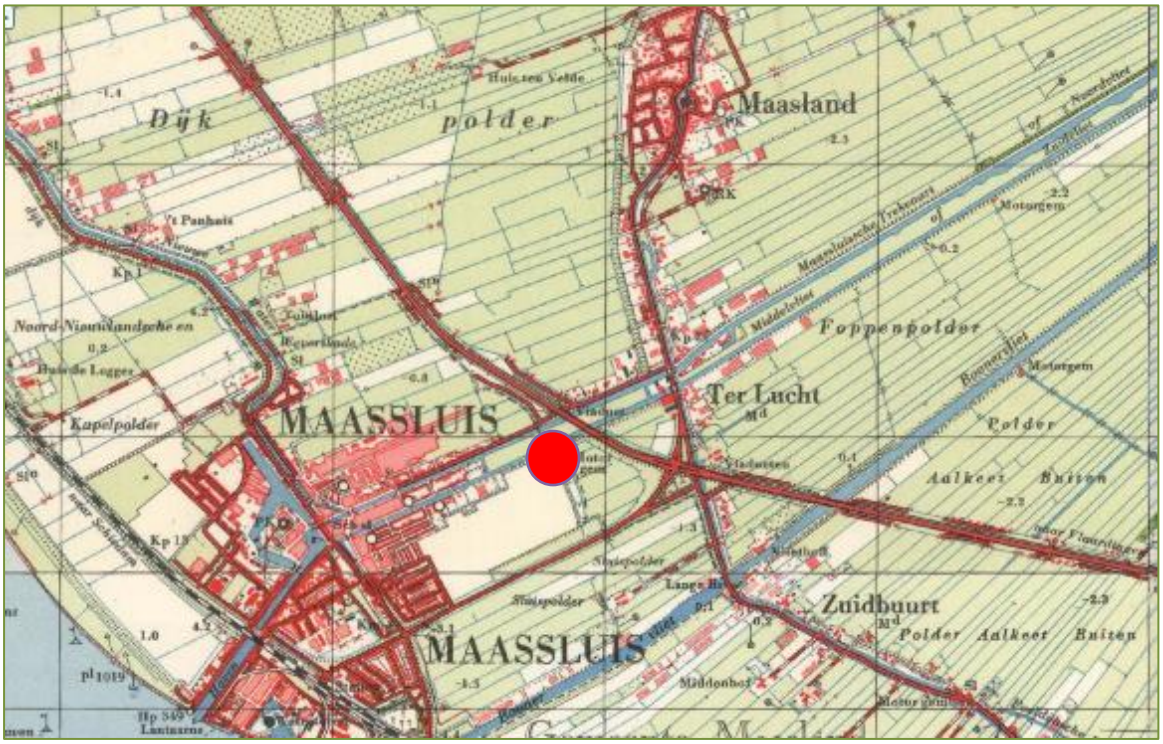

Kaart 2 Maassluis rond 1960. Ten noorden van de Wippersmolen ligt de A20. Het witte vlak is de nieuwbouwwijk die wordt ontwikkeld.

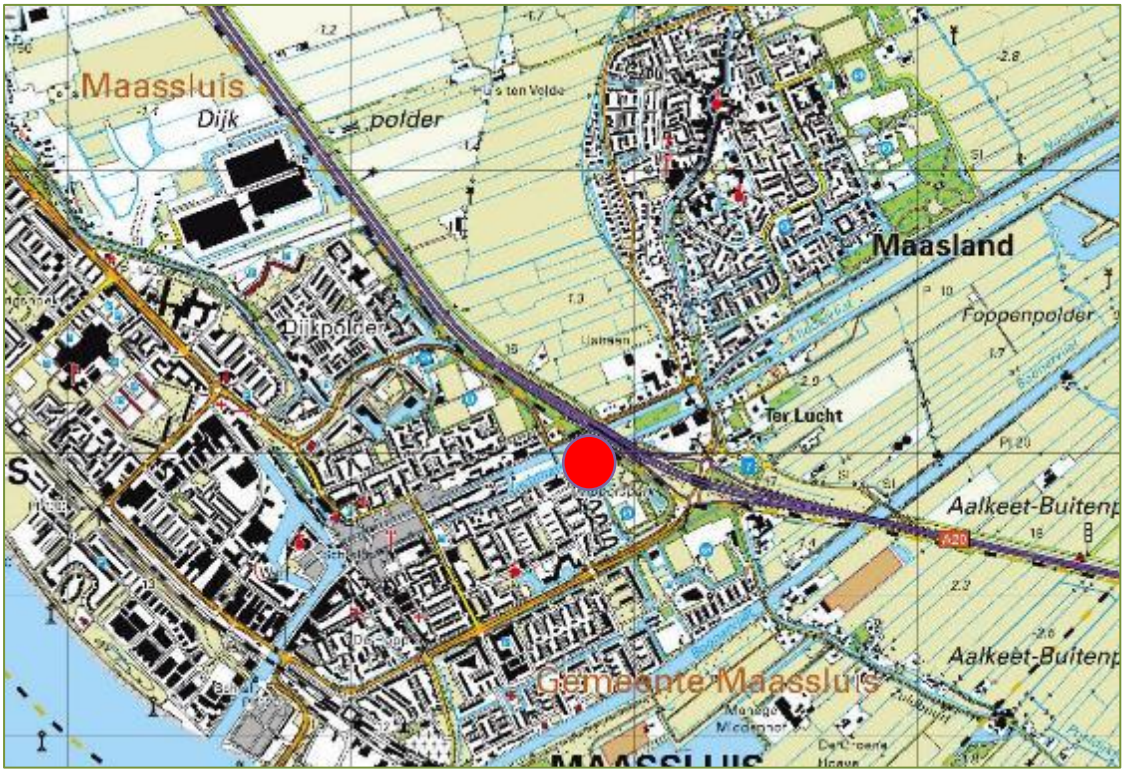

Kaart 3 Maassluis 2016.

4.2 Eigendom en molenaars

De Wippersmolen staat langs de Wipperskade in Maassluis. De molen is eigendom van Het Hoogheemraadschap van Delfland. De Wippersmolen wordt regelmatig in werking gesteld door een vrijwillige molenaar.

4.3 Betrokken partijen

Bij het opstellen van het beheerplan wilden Bureau Schildwacht en Bureau Roetemeijer lokale partijen betrekken die aan de voorkant van het proces de mogelijkheden en onmogelijkheden ten aanzien van de molenbiotoop benoemen. Op deze werkwijze wordt het beheerplan niet vanuit een bepaalde instantie opgelegd, maar juist met elkaar opgesteld. De volgende partijen en personen zijn bij het opstellen van het beheerplan betrokken geweest;

- Mick Otten, buurtbewoner en voorzitter van de Vereniging Behoud Wipperspark.
- Ed Biesbroek, buurtbewoner en lid van Vereniging Behoud Wipperspark.
- Dhr. Arlman, buurtbewoner, lid en oprichter van de Vereniging Behoud Wipperspark.
- Theo Vroon, is buurtbewoner en gebruiker van het park.
- Michel van Luijk, Hoogheemraadshap Delfland, eigenaar van de molen.
- Rob Pols, vrijwillig molenaar.
- Tim Dreessen, vrijwillig molenaar.
- Paul Zondag, voorzitter van de Katholieke begraafplaats, gelegen naast de molen.
- Cock Paalvast, beheerder Katholieke begraafplaats, naast de molen.
- Kees van Schie, inwoner Maassluis.
- Paul Mostert, groenbeheer van de gemeente Maassluis.
- Ellen Steendam, Erfgoedhuis Zuid-Holland en opdrachtgever van het project.

Op 4 maart heeft er een startbijeenkomst plaats gevonden in de RK-kerk aan het Andreasplein te Maassluis, waar de betrokken partijen bij aanwezig waren.

Naar aanleiding van de reacties op de startavond heeft er op 11 juli een gesprek plaats gevonden tussen het Erfgoedhuis Zuid-Holland, de gemeente Maassluis en Bureau Schildwacht om duidelijkheid te krijgen over het beleid dat de gemeente voert en de mogelijkheden die er zouden liggen om de molenbiotoop te kunnen verbeteren. Op 11 oktober zijn de eigenaren van het groen uit het beheerplan uitgenodigd om het concept beheerplan te bespreken. De daaruit voortvloeiende opmerkingen zijn verwerkt in een eind concept. Het eindconcept is op 27 november nog toegelicht aan de Vereniging tot Behoud van het Wipperspark. Enkele punten van aandacht zijn vervolgens nog aangepast in het eindrapport. Dit betekent overigens niet dat alle voorstellen volledig ondersteund worden door alle partijen. Met name bij de Vereniging tot behoud van het Wipperspark liggen sommige voorstellen gevoelig.

5. Wensen en aandachtspunten vanuit de betrokken partijen

Op 4 maart 2017 is er tijdens de startavond in twee groepen gewerkt om de wensen, mogelijkheden en onmogelijkheden te presenteren en te bespreken. Een van de aanwezigen van de Vereniging tot Behoud van het Wipperspark gaf aan helemaal niets aan het park te willen veranderen. Samenvattend kwamen op de startavond de volgende wensen naar voren:

- Er staan een aantal flats op de nominatie om gesloopt te worden, dit biedt kansen.
- Naast de ingang van de begraafplaats staan twee beuken. Deze zouden vervangen kunnen worden door twee lagere soorten.
- Het rietland ten noorden van de molen in maaibeheer nemen en houtachtige struiken regelmatig afzetten/ verwijderen.
- Populieren langs de Rijksweg gaan nog hooguit 10 jaar mee. Nadat deze zijn verwijderd kunnen deze worden vervangen door laagblijvende soorten.
- Houd rekening met de ecologische waarden.
- Betere windvang houdt in dat niet alleen de toevoer naar de molen belangrijk is, maar ook dat de wind aan de “achterzijde” ongehinderd weg moet kunnen.
- Niet alleen groen in het park onder de aandacht brengen, maar ook de wandelpaden.
- Graag zichtlijnen creëren in het park.

- Onderzoeken of er combinaties gevonden kunnen worden met vervangend water (wateropgave gemeente Maassluis).
- Rietland aan de noordzijde van de molen maaien en houtachtige struiken en bomen kort houden.
- Hoge bomen op twee perceeltjes aan de noordzijde van de molen langs de rijksweg zouden weg mogen.
- Geen groen verwijderen tussen woonwijk en rijksweg (Vereniging tot Behoud van het Wipperspark)

6. Doelstelling

De doelstelling is om in overleg met betrokkenen een beheerplan te maken voor de molenbiotoop voor De Wippersmolen. Met het beheerplan kunnen de eigenaren van het omliggende groen dit zodanig beheren of omvormen zodat de molen betere windvang krijgt en dat de molen ook markanter in het zicht komt te staan zonder afbreuk te doen aan het groene karakter van de omgeving. Het beheerplan voorziet in maatregelen op korte en vooral in de lange termijn. Tevens zal bij het vervangen van te hoge bomen, (vooral) de gemeente een grote rol op zich moeten nemen om te toetsen op boomsoorten die wel of niet binnen de molenbiotoop van de Wippersmolen kunnen worden herplant/ aangeplant.
Ook zal in het beheerplan worden omschreven welke onderhoudswerkzaamheden aan het groen door vrijwilligers kunnen worden uitgevoerd zodat de eigenaar en de vrijwilligers van de molen daarin hun verantwaardelijkheid kunnen nemen.
Tot slot zijn er aanwijzingen gegeven die de ecologische waarde binnen de molenbiotoop kunnen verbeteren.

7. Korte en lange termijn

De beplanting rond De Wippersmolen is in de loop der jaren steeds verder ontwikkeld en hoger geworden. Voor de Wippersmolen heeft dit een een zeer negatief effect. Maar het

Foto 2 ten noorden van de molen aan de andere zijde van het viaduct ligt de Vliet met een eilandenreeks begroeid met riet en opgaande bomen. Een andere beheerdoelstelling kan ertoe bijdragen dat de molenbiotoop aanzienlijk verbeterd, zonder afbreuk te doen aan de ecologische waarde.

Wipperspark heeft een belangrijke maatschappelijke rol en is ook ecologische waardevol. Het dient als buffer tegen de A20. De gebruikers van het Wipperspark zijn vooral wandelaars, vissers en bruidspaartjes die de Wippersmolen erg kunnen waarderen. Het Wipperspark heeft ook een ecologische waarde. Vele soorten vogels, insecten en kleine zoogdieren vinden hier hun leefgebied.

Op korte termijn zijn er maatregelen te nemen die binnen de komende 10 jaar uitgevoerd kunnen worden. Hierbij kan men denken aan het verwijderen van een enkele boom, snoeien van bestaande beplanting, omvormen van opgaand hout naar hakhout of het omvormen van hoog snelgroeiend hout naar lagere beplanting. Er zal vooral een terughoudend beleid uitgevoerd worden om bomen in het Wipperspark te verwijderen als deze nog gezond zijn. Echter indien een boom ziek is of een gevaar gaat opleveren voor de omgeving, dan kan deze worden verwijderd. Vooral bij de populieren en abelen zal dat het geval zijn, daar deze bomen in de laatste fase van hun leven zitten.

Bepaalde wensen over de beplanting zijn echter zo ingrijpend en/of kostbaar, dat men deze moet doorschuiven naar de lange termijn. Dit kan betekenen dat er voor een “afsterfbeleid” of “niet levensverlengend beleid” wordt gekozen. Het gaat om bomen die zeer beeldbepalend en te waardevol zijn en gehandhaafd worden. Wordt de boom ziek of gaat hij dood, dan worden er geen levenverlengende maatregelen genomen en wordt hij uiteindelijk verwijderd. Hierna kan er een weloverwoge keuze gemaakt wat er met de opengevallen plaats gebeurt.

Maar mogelijk dat vanwege de vraag naar waterberging/ compenserend water, het verwijderen van houtachtige beplanting kan/ moet worden versneld.

8. De huidige situatie

8.1 Hoogteligging

Aan de hand van de Algemene Hoogtekaart Nederland is de omgeving van de Wippersmolen opgemeten. Op deze hoogtekaarten is ook de bebouwing en de beplanting op te meten. Uiteraard kan er in de beplanting en het maaiveld soms kleine nuances zitten, maar globaal geeft deze hoogtekaart een goed beeld.

De Wippersmolen staat op een lichte helling van een dijklichaam. Het omliggende maaiveld heeft een hoogte van ongeveer – 0.5 NAP. De waterpartij in het Wipperspark heeft een peil van ongeveer -2.1 NAP. Het maaiveld van het Wipperspark ligt aan de noordzijde globaal tussen de -1.4 en de -1.6 NAP. Aan de zuidzijde van het park ligt het maaiveld lager, daar is de hoogte tussen de – 1.8 en de – 2.1 NAP.
De A20 in het oosten heeft een hoogte variërend van +4.4 NAP tot +5.7 NAP.
De kade aan de noordzijde heeft een hoogte van +0 NAP.
De onderzijde van de verticale wiek heeft een hoogte van ongeveer +0.5 NAP.

Dit betekent dat als we de regels van de molenbiotoop zouden volgen, de obstakelhoogte op de 100 meterbegrenzing van de molenbiotoop maximaal +3.83 NAP kan zijn.

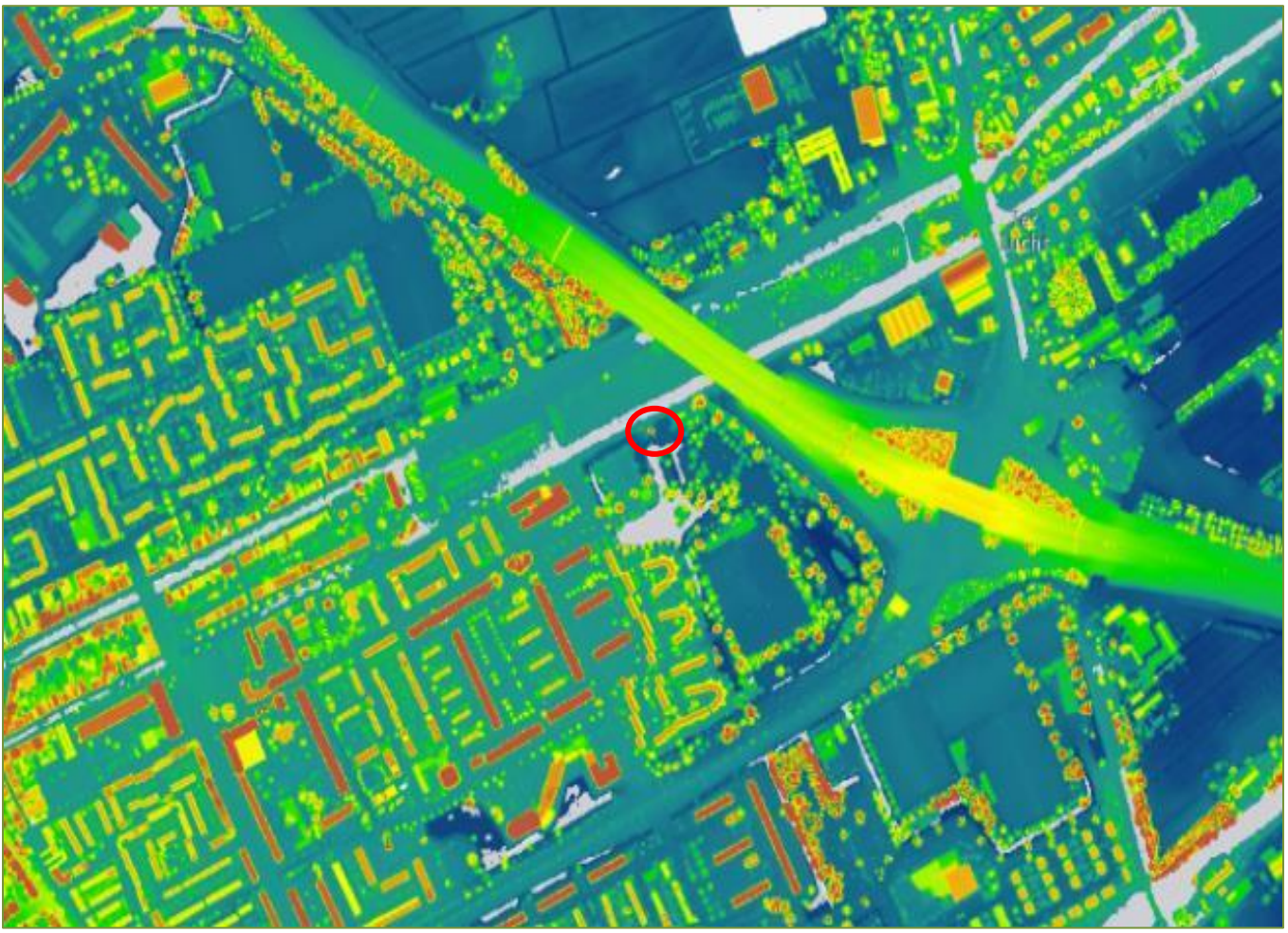

Afbeelding 3: overzicht van de algemene Hoogtebestand Nederland. Rood omcirkeld de molen. Hoe roder de kleur, hoe hoger de obstakels.

Landschappelijk beeld

De Wippersmolen ligt aan de rand van een stadspark, het Wipperspark. Het Wipperspark is aangelegd tussen de jaren ‘60 en jaren ‘70 van de vorige eeuw. Het park is in Engelse landschapstijl aangelegd met kronkelige paden, grasvelden, waterpartijen, bosschages en boomweide. De bomen zijn al redelijk op leeftijd en van een zeer gevarieerd assortiment. Het park geeft een wat verwaarloosde indruk. Vooral de paden vergen wat extra aandacht. Zichtlijnen vanuit het park richting de Wippersmolen (naamgever van het park) zijn er nagenoeg niet. In het park liggen ook enkele sportvelden.
Het Wipperspark vervuld ook een belangrijke rol tegen het fijnstof en geluidsoverlast van de A20 voor de woonwijk ten zuiden van het Wipperspark.

Aan de noordzijde ligt een brede watergang (De Vliet) met rietland en een jachthaven. Aan de overzijde van de Vliet liggen enkele opgaande bosschages met daarachter de A20. De A20 is ook aan de oostzijde van de Wippersmolen goed zichtbaar vanwege het viaduct over de vaart Vliet.

Aan de westzijde ligt de Rooms Katholieke begraafplaats. Aansluitend aan de begraafplaats staat het relatief nieuwe Reviuslyceum. De bebouwing van Maassluis begint direct aansluitend aan de begraafplaats en het lyceum. Er staan diverse flats en lage bebouwing. Naar wij hebben begrepen wordt de woonwijk gerenoveerd en zullen enkele flatgebouwen plaats maken voor laagbouw.

Foto 3 van onder het viaduct van de A20 heeft men over het jaagpad zicht op de Wippersmolen. Al zou de beplanting op de voorgrond wel iets terug genomen kunnen worden waardoor de zichtlijn wordt versterkt.

8.2 De zichtlijnen

De Wippersmolen staat ingesloten door groenelementen. Alleen vanaf het noorden en over een hele smalle strook vanaf de A20 is de Wippersmolen zichtbaar. Vanuit het Wipperspark is de molen over grotere afstand niet zichtbaar, ondanks dat het park juist is vernoemd naar de Wippersmolen.

Omdat veel beplanting in het Wipperspark en langs de A20 niet binnen korte termijn kan worden heringericht, zullen de zichtlijnen vanuit park en vanaf de A20 pas in een veel later stadium kunnen worden gerealiseerd. Men dient daar echter wel in de toekomst dus alert op te blijven.

8.3 Beplanting

De beplanting binnen de molenbiotoop is in een aantal groepen samen te vatten:

- Hoge snelgroeiende zachte houtsoorten zonder onderbegroeiing van heesters;
- Hoge snelgroeiende soorten met onderbegroeiing van heesters;
- Hoge snelgroeiende soorten en duurzamere soorten met onderbegroeiing van heesters;

- Duurzame soorten met onderbegroeiing van heesters;
- Duurzamere soorten vrijstaand in gras of straat.

Vooral de beplanting in de zone tussen de A20 en de woonwijk heeft een belangrijke functie voor de bewoners als tegenhanger tegen het fijnstof, blik op de snelweg en geluidsoverlast van de rijksweg. Het massaal wegkappen van de begroeiing in deze zone is om deze reden daarom

Kaart 2kaart 3 de zichtlijnen die t.z.t. kunnen worden aangebracht of worden versterkt

ook ongewenst. Maar er zijn wel enkele mogelijkheden op korten en lange termijn om zowel voor omwonenden als voor de molenbiotoop aanpassingen door te voeren.

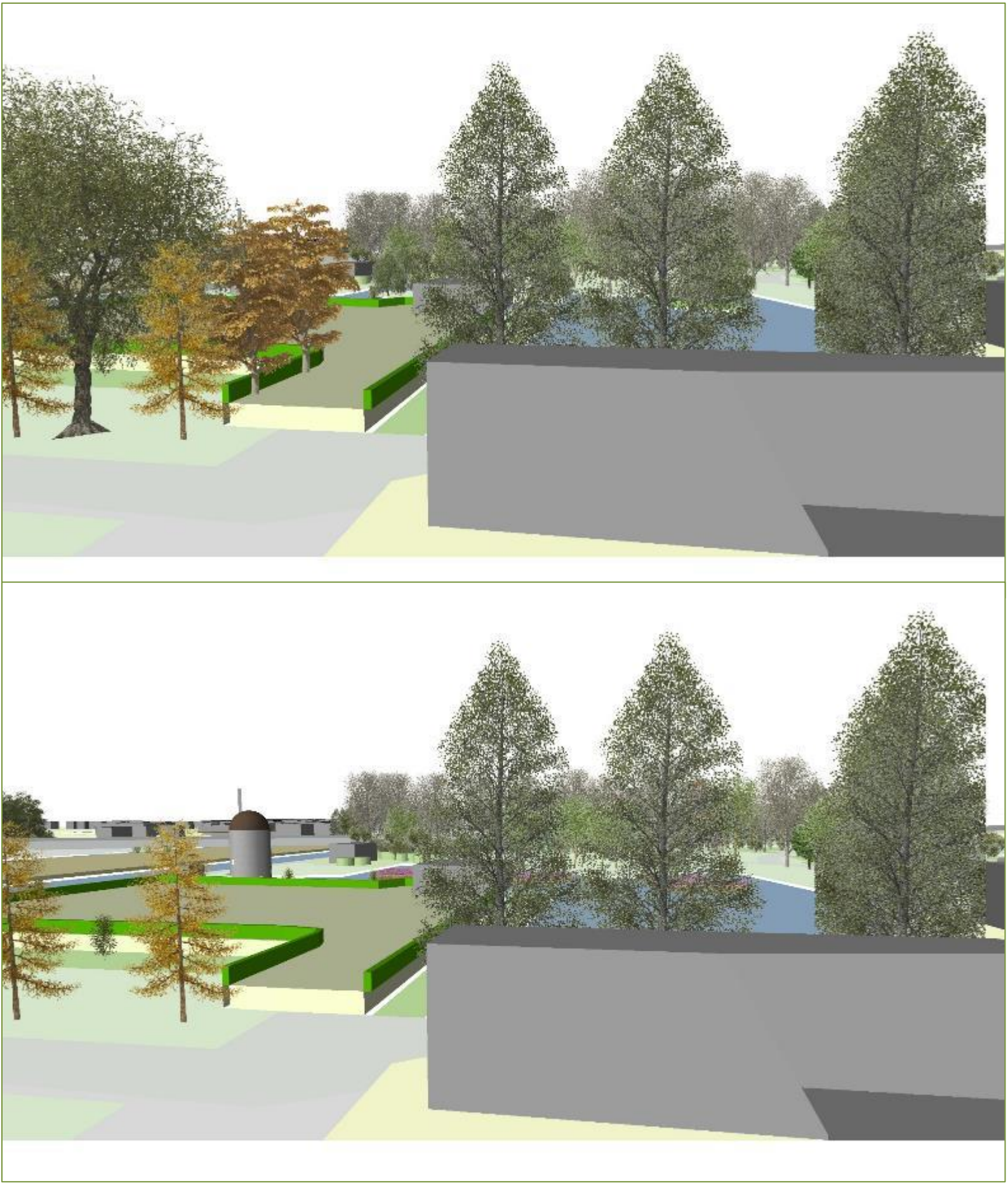

Afbeelding 4: een impressie van de huidige (boven) en nieuwe zichtlijn (onder)

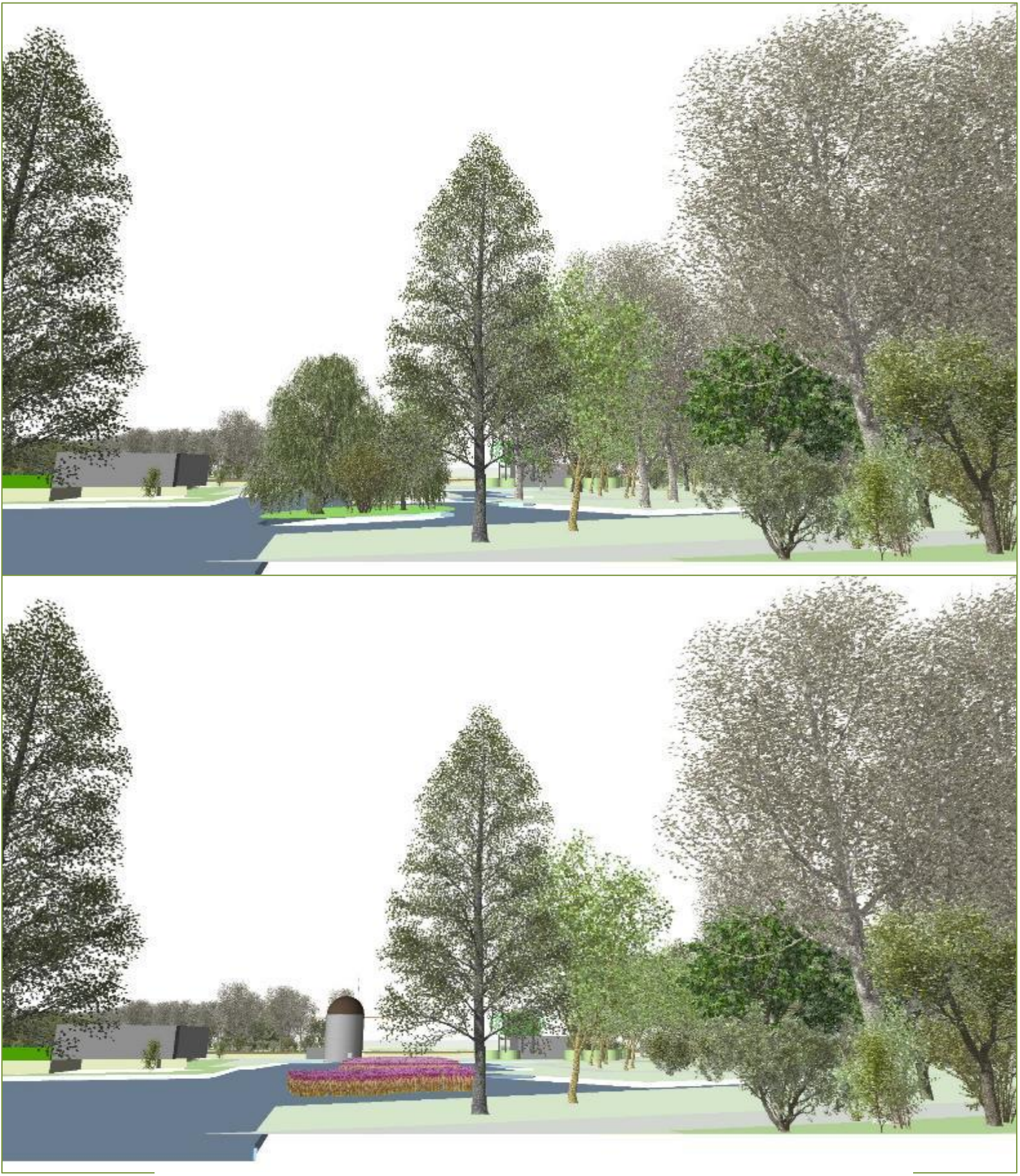

Afbeelding 5 impressie van de mogelijkheden rond de vijver. De eilanden zijn omgezet voor waterberging. Hierdoor tevens betere windvang en een mooie zichtlijn.

8.4 Ecologie

Flora:

De ecologische floristische waarde binnen de molenbiotoop bestaat vooral uit de houtachtige soorten. De grasbiotopen worden zowel als gazon gemaaid als extensief. In het zuidelijke deel van het Wipperspark wordt de grazige vegetatie wel op een ecologische manier beheerd. Maar in dat deel zijn in het grasland ook maar beperkte ecologische waarde te vinden.
De ecologische waarde kan vooral verbeterd worden in de overgang tussen gazon en houtsingels door hier een ander maaibeheer toe te passen. Ook bij een ander beheer van de houtachtige borders kan men een betere kwaliteit en grotere afwisseling van kruidachtige beplanting realiseren. Dode bladloze bomen kunnen hier en daar gehandhaafd blijven als broedpek voor spechtachtigen. Takkenrillen zijn hier en daar al opgeworpen en kunnen bijdrage aan een gevarieerd insectenleven en broedplaats voor kleine zangvogels of schuilplaats voor kleine zoogdieren. In het kader van waterberging/ watercompensatie wordt gezocht naar locaties in de omgeving van de Wippersmolen. Wij zien daardoor kansen om de ecologische waarde en de molenbiotoop te verbeteren en daarbij ook aan de watervraagstuk te kunnen voldoen.

Fauna

Over de fauna rond de molen De Wippersmolen is weinig informatie ontvangen. In het omliggende park broeden diverse vogels en komen zoogdieren zoals egel, bunzing, en muizen voor. Vleermuizen maken gebruik van het park om te foerageren.
In het park worden regelmatig exoten zoals halsbandparkiet aangetroffen. Ook wordt er regelmatig een ijsvogel waargenomen.

Foto 4 een takkenril zorgt voor veel schuilgelegenheid voor diverse dieren. In Park Zestienhoven zijn enkele borders breed genoeg om takkenrillen aan te leggen.

9. Knelpunten en oplossingen

Er zijn een aantal knelpunten benoemd. In de onderstaande overzicht wordt per element aangegeven over welk element het gaat, of het element in de huidige vorm/ beheer wel of geen knelpunt heeft ten aanzien van de molenbiotoop, hoe dit knelpunt eventueel op te lossen en hoe en door wie te beheren.
Alle beplantingen zijn in eigendom en/of in het beheer van de gemeente Maassluis mits anders vermeld.

Algemene opmerkingen Wipperspark

Het Wipperspark heeft een belangrijke functie voor omwonenden. Het park biedt de mensen een leuke wandeling en rust. Ze kunnen er genieten op een bankje, hun hond uitlaten (wat zeer veelvuldig wordt gedaan) of een potje voetbal spelen. Met Koningsdag waren de sportvelden en het omliggende park overvol van feestende mensen.
Wij hebben moeten constateren dat de paden van het Wipperspark in minimale staat van onderhoud verkeren. Ondanks de droge omstandigheden tijdens onze inventarisaties, waren de paden modderig en soms erg smal geworden door oprukkende graskanten. Bij de vissteiger voor invaliden, tegenover de Wippersmolen, is het pad volledig onder het gras verdwenen en is het nog maar de vraag of een rolstoelgebruiker nog wel op de vissteiger kan komen. Ook het eiland achter de molen heeft niet echt meer een functie. In het park staan ook enkele bomen die ziek of beschadigd zijn en die aan vervanging toe zijn.

Tot slot zijn wij tot conclusie gekomen dat de beplanting langs de A20 van groot belang is tegen het fijnstof en geluidshinder voor de naastgelegen woonwijk. Bomen en struiken binnen de beplantingszone naast A20 moet men in dat kader dan ook zeer zorgvuldig onderhouden. Maar dit hoeft niet in te houden dat er niets mogelijk is voor de molenbiotoop. Er staan bomen in

Foto 5 de vissteiger is slecht bereikbaar voor rolstoelgebruikers doordat het verharde pad volledig is overgroeid met gras.

het Wipperspark die op middellange termijn aan het einde van hun leven komen en een gevaar gaan opleveren voor de omgeving. Bij het vervangen van deze bomen kan men de keuze maken om een lagere boomsoort of andere plantlocatie te kiezen die beter past binnen de molenbiotoop.

9. Eilanden: twee opties.

9.1A Omvormen tot waterberging

Omschrijving: aan de zuidwestzijde liggen twee eilanden met opgaande bomen (tot + 9 m NAP binnen de 100 meterzone).

Probleem: het meest noordelijke eiland werd in het verleden betrokken in het recreatieve wandelnetwerk in het Wipperspark. Eén van de twee bruggen is echter weggehaald waardoor men op een doodlopend eiland komt. Op het eiland staan diverse hoge bomen die een belemmering zijn voor de windvang en een beperken ook de zichtlijn.

Oplossing: wij adviseren eerder om de beide eilanden te gebruiken als waterberging. Alle bomen en struiken op de twee eilanden worden verwijderd. De omliggende beschoeiing blijft gehandhaafd (als golfbreker). Vervolgens worden de eilanden tot op een diepte van 10 cm onder waterpeil afgegraven met een variabel van min en plus 10 cm. Vervolgens worden de eilanden met riet ingeplant. Rond het ingeplante riet wordt gaas geplaatst om ganzenvraat te voorkomen. Dit gaas kan na enkele jaren worden verwijderd.

Het rietland dat zal ontstaan heeft een waterbergende functie. Tevens dient het waterriet als broedplaats en leefgebied voor diverse soorten vissen en vogels en heeft het een

Foto 6: werk met werk. Er wordt gezocht naar waterberging in de regio. Door de eilanden net onder waterniveau af te graven en in te planten met riet, kan men zowel aan de watervraag voldoen als aan de windvang en zichtlijnen. Een tweede optie is om de treurwilgen terug te snoeien.

waterfilterende functie. Vanuit cultuurhistorisch oogpunt past het rietland beter bij de Wippersmolen (voormalige watermolen) daar er bij watermolens vaak een waterbuffer aanwezig was in de vorm van een boezemland.
Met het realiseren van de waterberging (dus verwijderen van de hinderlijke treurwilgen en andere bomen en struiken) realiseert men ook een deel van de zichtlijn die vanuit het zuiden over de molengang is ingetekend naar het noorden.

Beheer: het gaas wordt de eerste jaren gehandhaafd en steeds iets verder naar buiten geplaatst zodat het (water)riet zich goed kan vestigen. Nadat er voldoende body is van waterriet wordt het gaas verwijderd. Het waterriet wordt eens per jaar voor 1/3 deel afgemaaid. Het maaien moet boven de waterlijn plaats vinden, eventueel over ijs. Het maaien vindt plaats bij voorkeur in de periode november – februari. Het afgemaaide riet wordt afgevoerd.
Tevens wordt bij het maaien ook het riet gecontroleerd op zaailingen van zwarte els of wilg. Deze worden weggesnoeid of uitgetrokken.

Vrijwilligers: afgraven en inrichten: nee.
Onderhoud; ja.

9.1B Snoeien van treurwilgen

Omschrijving: aan de zuidzijde liggen twee eilanden met opgaande bomen (tot +9 m NAP binnen de 100 meter zone). Er staan op het westelijke eiland drie en op het oostelijke eiland één treurwilg.

Probleem: op de eilanden staan diverse hoge bomen die een belemmering zijn voor de windvang en een beperking van de zichtlijnen.

Oplossing: indien het eiland niet wordt afgegraven als waterberging, dan kan men ervoor kiezen om de vier treurwilgen eens in de vier jaar terug te snoeien. Daarbij worden de jonge twijgen en takken tot aan het dikke hout teruggesnoeid. Het snoeihout wordt afgevoerd.

Beheer: eens in de vier jaar terug snoeien van de treurwilgen en afvoeren van het snoeihout.

Vrijwilligers: nee.

9.2 Knotwilgen langs de sloot

Omschrijving: langs de sloot aan de zuidzijde staan enkele knotwilgen De knotwilgen geven de beplanting bij de Wippersmolen juist een cultuurhistorisch karakter.

Probleem: geen, indien regelmatig geknot.

Oplossing: niet van toepassing.

Foto 7 de knotwilgen geven niet alleen een mooi landschappelijk en cultuurhistorisch beeld, ze zijn ook nog ecologisch zeer waardevol. In holtes gaan vogels broeden of vestigen zich diverse planten zoals varens. Tevens zijn de bomen goed te onderhouden.

Beheer: elk jaar de stam vrijhouden van uitlopers tot aan de knot. De knotbomen elke vier jaar knotten. Hierbij worden alle takken afgezaagd en afgevoerd (kan verwerkt worden in een takkenril). Van de afgezaagde tak blijft een stompje op de oude knot staan ter dikte van de afgezaagde tak.

Vrijwilligers: ja

9.3 Tuin van buren oostzijde

Omschrijving: in de tuin bij de buren (particulier eigendom) aan de oostzijde (huis stond in 2017 te koop) staan diverse opgaande bomen en struiken. De overgang tussen de siertuin en het Wipperspark is aan de zuidzijde en oostzijde lastig te onderscheiden. Aan de westzijde van de tuin staan een tweetal halfstamfruitbomen en hakhout van eik.

Probleem: de fruitbomen en het hakhout van eiken dient regelmatig te worden gesnoeid en gehakt. De sierbeplanting rond de woning met de beplanting van het Wipperspark is veel gevallen veel te hoog ten opzichte van de toegestane hoogte binnen de molenbiotoop.

Oplossing: t.z.t. met de nieuwe bewoner in gesprek gaan en overleggen of het mogelijk is om een aantal hogere bomen of struiken terug te nemen, of te vervangen voor laagblijvende soorten.

Beheer: fruitbomen jaarlijks snoeien. Opgaande takken verwijderen voor 50%. Oud hout

Foto 8 een beeld naar de woning van de buren. Nabij de woning is het hout voldoende laag. Achter de woning geeft de beplanting een probleem.

verwijderen en eventueel vruchthout vernieuwen.

Vrijwilligers: ja

9.4 Rietland in de Vliet

Omschrijving: In de Vliet ligt een rietland met riet-ruigte en enkele heesters. Het rietland loopt vanaf de jachthaven onder de A20 door naar het oosten. Aan de oostzijde van de A20 staan veel meer opgaande bomen zoals zwarte els, berk en wilg. Het eigendom is van een particulier.

Probleem: vooral aan de oostzijde van de A20 geven enkele opgaande bomen binnen de 200 meterzone nog iets beperking in de windvang. De bomen binnen de 200 meter zone bereiken soms een hoogte van ongeveer +7.0 m NAP wat net aan de limiet zit.
Op het rietland aan de westzijde van de A20 staan geen opgaande bomen. Wel dient men er voor te waken dat de heesters de overhand krijgen waardoor het zicht vanuit het noorden wordt belemmerd en het rietland vol groeit met heesters.

Oplossing: eens in de 2 tot 3 jaar maaien van het rietland en de bomen en struiken opnemen in hakhoutbeheer.

Beheer: de zwarte elzen aan de oostzijde van de A20 kunnen elke 8 jaar worden afgezet op een kniestoof/ oude stobbe. Na het afzetten zal door de enorme energie die in de stobbe zit, de boom weer uitlopen met jonge scheuten. Berken worden afgezaagd en zullen niet meer

uitlopen. Wilgen kunnen elke vier jaar worden teruggezet. Heesters in het westelijke deel worden elke vier jaar afgezet. Dik hout wordt afgevoerd, bijvoorbeeld als kachelhout. Dunne takken kunnen worden verwerkt in een houtril.

Foto 9: op het rietland staan diverse struiken. De hogere bomen staan aan de overzijde van de watergang.

Het maaien van het rietruigte wordt met voorkeur gedaan in november- februari. Het maaisel wordt bij voorkeur afgevoerd. Indien afvoer niet mogelijk is kan men overwegen het maaisel op enkele hopen achter te laten of om op te stoken bij droge omstandigheden.

Vrijwilligers: ja

9.5 Populieren langs de A20

Omschrijving: langs de A20 staan diverse oudere populieren die een hoogte hebben van + 13m NAP. Een deel van de populieren staan binnen de 200 meterzone alwaar een hoogte van 6.66 + NAP op de 300 meterlijn is toegestaan. Onder de populieren is een houtsingel aanwezig van struiken en lage bomen. Eigendom Rijkswaterstaat en/of gemeente.

Probleem: de populieren ontnemen de molen veel wind. Tevens zijn de populieren van een dusdanige leeftijd dat zij binnen nu en tien jaar een gevaar gaan opleveren voor de omgeving en moeten worden vervangen.

Oplossing: geen levensverlengende maatregelen nemen. De bomen wel regelmatig controleren tegen ziektes of gevaren voor de omgeving.
In de toekomst de bomen verwijderen en de locatie herplanten met een boomsoort of struiken die minder hoog worden en waarmee de windvang aanzienlijk zal verbeteren, maar ook de buffer tegen het fijnstof en geluidshinder gehandhaafd blijft.

Beheer: de populieren met regelmaat controleren op veiligheid. De onderbegroeiing met regelmaat terugsnoeien./ Takken kunnen verwerkt worden in takkenrillen.

Foto 10 zicht op de molen vanaf de A20. Links de groengordel met geheel links enkele zeer hoge populieren.

(foto Google Earth)

Vrijwilligers: nee

9.6 Populieren in het Wipperspark achter de vijver

Omschrijving: rond de vijver aan de zuidzijde van de Wippersmolen staan diverse oudere populieren die een hoogte hebben variërend van +12m NAP tot zelfs +16m NAP. Vrijwel alle populieren staan tussen de 75 en de 125 meter van de molen. De populieren staan allemaal in het grasveld.

Probleem: de populieren ontnemen de molen veel wind. Tevens zijn de populieren van een dusdanige leeftijd dat zij binnen nu en vijftien jaar een gevaar gaan opleveren voor de omgeving en moeten worden vervangen.

Oplossing: geen levensverlengende maatregelen nemen. De bomen wel regelmatig controleren tegen ziektes of gevaren voor de omgeving.
In de toekomst de bomen verwijderen en de locatie herplanten met een boomsoort of struiken die minder hoog worden en waarmee de windvang en de zichtlijn aanzienlijk zal verbeteren.

Beheer: de populieren met regelmaat controleren op veiligheid.

Vrijwilligers: nee

Foto 11 de populieren (in dit geval een abeel) aan de zuidzijde van de vijver. Niet alleen de molen wordt in dit geval gehinderd door de (zeer) hoge bomen, maar ook de onderbegroeiing heeft het moeilijk.

9.7 Zichtlijn Wipperspark.

Omschrijving: vanuit het zuidoosten heeft men geen zichtlijn richting de Wippersmolen. Vooral vanuit de gebruikers van het Wipperspark is aandacht gevraagd voor deze zichtlijn.

Probleem: tussen de vijver in het zuidoosten richting de Wippersmolen kijkt men tegen een aantal middelhoge vleugelnoten aan. De vleugelnoten belemmeren het uitzicht op de molen.

Oplossing: de bomen zijn op dit moment te waardevol om weg te halen. Er zullen geen levensverlengende maatregelen worden genomen voor de middelste vleugelnoot en de noordelijke vleugelnoot. De bomen wel regelmatig controleren tegen ziektes of gevaren voor de omgeving.
Als in de toekomst de bomen vanwege hun ouderdom of vanwege ziekte worden verwijderd dan zullen op deze zichtlijn geen nieuwe bomen worden aangeplant. Om de zichtlijn te handhaven zullen bij een herplantplicht, de vervangende bomen elders worden herplant, met inachtneming van de randvoorwaarden vanuit de molenbiotoop.

Beheer: geen.

Vrijwilligers: geen.

Foto 12 vanaf het trapveldje wordt het zicht naar de molen volledig belemmerd door de vleugelnoten.

9.8 Bomen bij ingang begraafplaats.

Omschrijving: langs de inrit bij de begraafplaats staan twee beuken en een tweetal andere boomsoorten (we konden niet bepalen welke soort het was) die een aanzienlijke hoogte hebben (+12m tot + 14 m NAP). De bomen staan op een afstand van 90 tot 100 meter van het midden van de molen. Eigendom Rooms-katholieke begraafplaats.

Probleem: De bomen staan in de zuidoostelijke windlijn. De bomen hebben met hun hoogte een overschrijding van 8 tot 10 meter. Zeker als ter zijne tijd ook de flats worden gesloopt en er laagbouw plaats vindt, kan de windvang aanzienlijk toenemen.

Oplossing: de vier bomen (twee onbekende bomen en de twee beuken) verwijderen en herplanten met laagblijvende soorten of struiken.

Beheer: geen

Vrijwilligers: nee.

Foto 13 nabij de begraafplaats staan nieuwe metaseqoia's. De molen is deels nog zichtbaar. De grote wilg rechts van deze foto geeft veel hinder in de windvang.

9.2 Beplanting aan het Reviusplein.

Omschrijving: naast de ingang van de begraafplaats aan de oostzijde van het Reviusplein staat een hoge schietwilg. De schietwilg is een snelgroeiende zachte houtsoort die gevoelig is voor dood hout en windworp. De boom heeft een hoogte van ongeveer 20 tot + 22 m NAP.
Aan de westzijde van het Reviusplein is een grasveld met daarop enkele opgaande bomen. Hier staan onder andere populieren en esdoorns. Deze bomen hebben een hoogte variërend van 12 tot 22 m + NAP

Probleem: de schietwilg heeft watermerkziekte en belemmert niet alleen een groot deel van de windvang vanuit het zuidwesten, maar hindert ook er naast staande Metaseqoia in zijn ontwikkeling. Ook de bomen aan de westzijde van het Reviusplein hinderen de windvang voor een groot deel.

Oplossing: voor de schietwilg is een kapvergunning aangevraagd. Indien er compenserende maatregelen worden genomen, dan adviseren wij om elders in de wijk een nieuwe boom aan te planten.
De bomen aan de westzijde geen levensverlengende maatregelen nemen. Wel controleren op de veiligheid. Bij ziekte of afsterven worden de bomen verwijderd en eventueel enkele laagblijvende soorten herplant. In de woonwijk zal een renovatie plaats vinden, waarbij bomen op deze plaats zullen wijken voor lage woonhuizen.

Beheer: geen.

Foto 14 op de achtergrond zijn de bomen nabij de ingang van de begraafplaats te zien. Vanuit deze hoek komt de zuidwesten wind.

Vrijwilligers: nee.
Opvallend is dat direct voor de molen een nieuwe gewone es is aangeplant.

Oplossing: de bomen krijgen geen levensverlengend onderhoud. Zodra de bomen gevaarlijk of ziek worden, worden ze verwijderd. Men kan overwegen de bomen te vervangen met laagblijvende soorten of om de grasstrook om te vormen tot kruidenrijk grasland wat de ecologische waarde van het perceel kan worden versterkt. De jonge gewone es die direct voor de molen staat wordt direct verwijderd en elders in het park herplant.

Beheer: geen.

Vrijwilligers: nee.

Foto 15 de beplanting rond het Reviusplein. Door de renovatie van de woonwijk zijn er ook kansen dat de windvang voor de molen kan verbeteren. Niet alleen aan beplanting maar ook door vervangen van de flats voor laagbouw.

10. Eindbeeld

De windvang voor De Wippersmolen kan op langere tijd aanzienlijk verbeterd worden. Dit kan gerealiseerd worden door een mix van maatregelen. Op korte en middellange termijn (1 tot 15 jaar) gaat het om het verwijderen van vooral oudere populieren en wilgen en het realiseren van vervangend water of snoeien van de treurwilgen. Bomen die aan het eind van hun leven komen, worden verwijderd en kleinere boomsoorten of heesters worden terug geplant. Er kunnen misschien ook hogere en duurzamere soorten worden herplant, maar dan moet men dit wel goed doordacht doen en zorg dragen dat de windvang en zichtlijnen worden belemmerd.

Op langere termijn zullen er meer kansen worden geboden omdat sommige bomen dan ouder zijn geworden en misschien wel moeten worden vervangen (ziek of dood of onveilig). Door daarop in te spelen en alert op te blijven zullen er betere zichtlijnen ontstaan die ertoe leiden dat passanten, omwonende en recreanten de molen beter kunnen zien. Dit zal de belevingswaarde van de molen en het omliggende park versterken, maar kan ook meer draagvlak opleveren tot behoud van de molen en het overblijvende groen. Als er keuzes worden gemaakt om enkele hoge beplantingen te verwijderen of om te vormen, kan er een betere windvang voor de molen ontstaan. De turbulentie die optreedt bij wind die door het bladerdak van hoge bomen heen komt kan vanuit een aantal hoeken worden teruggedrongen. Het groene karakter van het Wipperspark zal echter behouden blijven.

Er is spraken van een wateropgave voor de gemeente Maassluis. Dit biedt kansen om ook iets aan de molenbiotoop te verbeteren. Zo kunnen er een tweetal eilanden net onder waterniveau worden afgegraven en heringericht als rietperceel (waterriet) dit zal de ecologische, cultuurhistorische maar ook de landschappelijke beleving aanzienlijk verhogen. De daardoor ontwikkelde rietkragen zullen een beeld geven van een watermolen met een achterliggende boezem. De rietkraag zal onderdak kunnen bieden aan het in riet broedende vogels en paaiende vissen. De waterkwaliteit kan door het aanleggen van het water zuiverende riet aanzienlijk worden verbeterd.

11. Kosten en uitvoering

In dit hoofdstuk wordt een indicatie gegeven van de kosten die noodzakelijk zijn voor de uitvoering van de werkzaamheden die kunnen bijdragen tot een verbetering van de molenbiotoop van De Wippersmolen. De prijsindicatie is opgesteld met medewerking van de heer Peter Jobse van Van Reijm bv. uit Nieuwerkerk aan den IJssel.

De prijsindicatie is gebaseerd op werkzaamheden met machinaal maaien en zagen, zaagwerk met behulp van een mobiele grote kraan, trekker met aanhanger, wortelfrees, gebruik van rijplaten en een versnipperaar voor takken en stammen tot een diameter van 25 cm. Transport van machines is niet in de prijsindicatie opgenomen. Het transport van machines en personeel naar locatie is niet opgenomen in de prijsindicatie. De prijsindicatie is exclusief BTW. Aan de prijsindicatie kunnen geen rechten en plichten worden ontleend.

Nr.	Element	Werkzaamheden	Kosten €
9.01	Eiland 1	Pontons in water	500,00
		Rijplaten	50,00
		Snoeien treurwilgen /3 st	600,00
		Verwijderen alle bomen	2.000,00
		Afvoer hout	1.200,00
		Keuring grond	400,00
		Melding grondafvoer	150,00
		Afgraven grond	6.400,00
		Afvoer grond naar depot	3.200,00
		Inplanten riet / m²	1,25
		Gaas om riet tegen ganzen / m¹	3,00
9.02	Eiland 2	Pontons in water	pm
		Snoeien treurwilgen /2 st	750,00
		Verwijderen alle bomen + afvoer	2.000,00
		Keuring grond	pm
		Melding grondafvoer	pm
		Afgraven grond	2.000,00
		Afvoer grond naar depot	2.000,00
		Inplanten riet / m²	1,25
		Gaas om riet tegen ganzen / m¹	3,00
9.03	Knotwilgen	Snoeien en afvoer / st	35,00
		Verwerken hout in takkenril / st	10,00
9.04	Tuin buren	Snoeien fruitboom / st	65,00
		Afvoer hout naar takkenril	15,00
9.04	Rietland in Vliet	Maaien en op hopen zetten riet	3.000,00
		Afzetten struiken en op rillen zetten	900,00
		1e keer afzetten bomen oostzijde A20 / 500 m²	2.000,00

		Afzetten hakhout regulier beheer / 500 m²	1.800,00
		Op rillen zetten dun hout, afvoeren dik hout per 500 m²	500,00
Nr.	**Element**	**Werkzaamheden**	**Kosten €**
9.05	Beplanting langs A20	Verwijderen grote populieren / st	700,00
		Afvoer hout populieren / st	50,00
		Snoeien houtsingel / 500 m²	250,00
		Verwerken hout ter plaatse takkenril	--
9.06	Populieren Wipperspark	Verwijderen en afvoer hout / st	1.000,00
		Stobbenfrees / st	125,00
9.07	Zichtlijn Wipperspark	Verwijderen 2 vleugelnoten	1.200,00
		Stobbenfrees / st	125,00
9.08	Bomen begraafplaats	Verwijderen en afvoer hout / st.	1.250,00
		Stobbenfrees / st	125,00
		Herplant laagblijvende boom/ st	350,00
9.09	Riviusplein	Verwijderen schietwilg + afvoer	1.250,00
		Verwijderen grote bomen+ afvoer/ st	1.250,00

Aan bovenstaande bedragen kunnen geen rechten en plichten worden ontleend.

12. Hoe nu verder?

Het is nu aan u, molenaars, moleneigenaar Hoogheemraadschap Midden Delfland, maatschappelijke organisaties en gemeente Maassluis om invulling te geven aan het beheer van de molenbiotoop van De Wippersmolen. Hierbij kan dit beheerplan u op weg helpen. Sommige onderdelen uit het beheerplan, zoals het maaibeheer en het snoeien van de knotwilgen zullen vrij snel kunnen worden uitgevoerd, maar soms dient u nog veel overleg te plegen en geduld te hebben om iets voor elkaar te krijgen. Mogelijk dat u zelf zaken rond de molenbiotoop kunt organiseren of uitvoeren. Maar schroom niet om hierbij (professionele) hulp te vragen, bijvoorbeeld bij de gemeente Maassluis, het waterschap, het Erfgoedhuis, De Groene Motor, groenbedrijven of andere organisaties met kennis van zaken.

Wij adviseren aan de gemeente om de voorgestelde maatregelen van dit plan op te nemen in het groenbeleid- en in de uitvoeringsplannen. Alleen vermelding in het bestemmingsplan blijkt niet genoeg is onze ervaring. Daarmee wordt gewaarborgd dat in het vervolg bij het bepalen van nieuw te planten bomen, de juiste soortkeuze wordt gehanteerd.

Om de gemeente te stimuleren blijvend aandacht te besteden aan de molenbiotoop is de oprichting van een werkgroep molenbiotoop aan te raden. Deze groep zou kunnen bestaan uit een vertegenwoordiger van de gemeente op groengebied, maar liefst ook een erfgoedambtenaar, de molenaars en eigenaar het Hoogheemraadschap en onafhankelijke burgers uit Maassluis. De werkgroep zou de uitvoering van het plan kunnen monitoren en de concrete uitvoering in gang zetten. Indien er nieuw gemeentelijk (groen)beleid gemaakt wordt, kunnen de niet-ambtelijke leden, de gemeente actief wijzen op de molenbiotoop en actief hun wensen kenbaar maken.

Van groot belang dat de molenaars, de eigenaar van de molen en de gemeente in gesprek gaan en blijven met hun omgeving. Betrek de bewoners en scholen bij de molen door activiteiten te organiseren zowel op educatief vlak als op het beheer van de molenbiotoop. Hierdoor kunt u draagkracht creëren voor de Wippersmolen en gaan mensen het belang van de molenbiotoop inzien. De gemeente Maassluis, het waterschap en de Groene motor in Delft kunnen daar mogelijk in faciliteren of ondersteunen. Zorg voor het werken met vrijwilligers dat ook dit goed

wordt voorbereid. Maak een ARBO-plan waarmee men de veiligheid van de vrijwilligers en omstanders weet te waarborgen. Gebruik goed en scherp gereedschap en voorzie de vrijwilligers van persoonlijke beschermingsmiddelen. Zorg ervoor dat de vrijwilligers weten wat ze doen door ze cursussen aan te bieden of in het veld goed te begeleiden.

Het is te adviseren om de werkzaamheden die verricht moeten worden goed en op tijd voor te bereiden. Zaagwerkzaamheden vinden meestal plaats inde periode november – februari. De voorbereiding voor het snoeiwerk dient men daarom al rond de zomer te gaan plannen. Immers misschien moeten er wel kapvergunningen worden aangevraagd of offertes bij gespecialiseerde bedrijven.

Neem in het voorjaar het beheerplan door en maak een planning voor het komende seizoen. Evalueer dan ook de werkzaamheden die het afgelopen jaar zijn verricht en stel uw prognose en verwachtingen aan de hand hiervan eventueel bij. Neem in ieder geval niet te veel “hout op de vork”. Een boom omzagen is op zich niet veel werk, maar besef dat het opruimen van de omgezaagde boom 4x zo veel tijd in beslag neemt.

Voorkom dat u tijdens het uitvoeren van uw beheerplan voor verrassingen komt te staan. Het is van groot belang om ook rekening te houden met de ecologische omstandigheden rond de molen De Wippersmolen. Voorafgaande het snoeiwerk bent u verplicht om te (laten) onderzoeken of door uw ingreep geen beschermde planten of dieren worden bedreigd. Hou rekening met een kapvergunning. De doorlooptijd bedraagt al snel 8 weken. Ook dient men rekening te houden met eventuele kabels en leidingen die in de grond liggen, zeker als men van bomen de wortels ook wil (laten) verwijderen met een stobbefrees. Een zogenoemde Klick melding is dan verplicht.

Foto 16 de Wippersmolen in wintersfeer. Cultuurhistorie in relatie met het jaagpad (thans fietspad) langs de Vliet en ecologisch waardevolle vlietlanden.

13. Bijlage 1: Bestemmingsplannen en regelgeving

Voor de molen De Wippersmolen zijn verschillende bestemmingsplannen en de provinciale verordening van kracht.

Provinciale Verordening, Artikel 16: molenbiotoop

Artikel 16 Molenbiotoop

Lid 1 molenbiotoop

Bestemmingsplannen voor gronden gelegen binnen de molenbiotoop van traditionele windmolens, zoals aangeduid op kaart 11, moeten de vrije windvang en het zicht op de molen voldoende garanderen. Daartoe worden in de bestemmingsplannen regels opgenomen die voldoen aan de volgende voorwaarden:

a) binnen de straal van 100 meter, gerekend vanuit het middelpunt van de molen, mag geen nieuwe bebouwing worden opgericht of beplanting aanwezig zijn, hoger dan de onderste punt van de verticaal staande wiek;
b) binnen de straal van 100 tot 400 meter, gerekend vanuit het middelpunt van de molen, moet wat betreft nieuwe bebouwing en beplanting het volgende zijn geregeld:

I. Als de molen is gelegen in het gebied buiten de bebouwingscontouren (zoals aangegeven op kaart 1) mag de maximale hoogte niet meer bedragen dan 1/100ste van de afstand tussen bouwwerk en beplanting en het middelpunt van de molen, gerekend met de hoogtemaat van de onderste punt van de verticaal staande wiek (1 op 100-regel).
II. Als de molen is gelegen in het gebied binnen de bebouwingscontour (zoals aangegeven op kaart 1) mag de maximale hoogte van bebouwing en beplanting niet hoger zijn dan 1/30ste van de afstand tussen bouwwerk en beplanting en het middelpunt van de molen, gerekend met de hoogtemaat van de onderste punt van de verticaal staande wiek (1 op 30-regel).
III. Als de onder i en ii bedoelde molenbeschermingszone zowel binnen als buiten de bebouwingscontour is gelegen, dan geldt het volgende:
- Molen binnen de bebouwingscontour:
  Binnen en tot de bebouwingscontour geldt de 1 op 30-regel. De toegepaste bebouwings- en beplantingshoogte op deze grens wordt buiten de bebouwingscontour horizontaal doorgetrokken tot daar, waar op grond van de berekening voor een molen buiten de bebouwingscontour een grotere hoogte kan worden toegestaan (1 op 100-regel, gerekend met de hoogtemaat van de onderste punt van de verticaal staande wiek).
- Molen buiten de bebouwingscontour:
  Tot de bebouwingscontour geldt de 1 op 100-regel, gerekend met de hoogtemaat van de onderste punt van de verticaal staande wiek. De toegestane bebouwings- en beplantingshoogte op deze grens is het vertrekpunt voor de 1 op 30-lijn (vanaf dit punt moet een schuine lijn worden getrokken met een stijging van steeds 1 meter hoogte per 30 meter afstand).

Lid 2 uitzondering voor situaties met bestaande beperkingen

In afwijking van het bepaalde in lid 1 onder b is het oprichten van nieuwe bebouwing mogelijk als:

a) er sprake is van een situatie waarin vrije windvang en het zicht op de molen al beperkt zijn door bebouwing, zolang de vrije windvang en het zicht op de molen niet verder worden beperkt,
   óf:
b) zeker is gesteld dat de belemmering van de windvang en het zicht op de molen door maatregelen elders in de molenbeschermingszone worden gecompenseerd.

Lid 3 molens met een bijzondere molenbiotoop
Bestemmingsplannen voor gronden gelegen binnen de molenbiotoop van traditionele windmolens, aanduid op kaart 11 als molens met een bijzondere molenbiotoop, moeten de vrije windvang en het zicht op de molen voldoende garanderen. Daartoe worden in de bestemmingsplannen regels opgenomen die voldaan aan de volgende voorwaarden:

a) de molenbiotoop omvat een cirkel met een straal van 400 meter, gerekend vanuit het middelpunt van de molen;
b) binnen de molenbiotoop gelden door de gemeente te bepalen beperkingen voor de hoogte van nieuwe bebouwing en beplanting, waarbij zowel rekening wordt gehouden met het belang van de molen als de belangen van bestaande functies en bebouwing.

De bestemmingsplannen

De molenbiotoop van de molen De Wippersmolen valt binnen drie bestemmingsplannen. Als eerste staat de molen de Wippersmolen binnen het bestemmingsplan Sluispolder. Aangrenzend is het bestemmingsplan Binnenstad van toepassing.
De molenbiotoop is 400 meter, gemeten uit het midden van de molen en valt daardoor ook ruim binnen het bestemmingsplan Rozenlaan en voor een deel binnen het bestemmingsplan buitengebied Gras. Ook een deel van de molenbiotoop valt binnen het bestemmingsplan Kern Maasland.

Bestemmingsplan

Binnen de verschillende bestemmingsplannen wordt de Molenbiotoop omschreven.

Gemeente Maassluis

30.8 Molenbiotoop

30.8.1 Bouwregels

In afwijking van het bepaalde in Hoofdstuk 2 Bestemmingsregels gelden ter plaatse van de aanduiding 'vrijwaringszone - molenbiotoop 100m' en 'vrijwaringszone- molenbiotoop 400m' de volgende regels:

- binnen de 'vrijwaringszone - molenbiotoop 100m' wordt geen bebouwing opgericht en beplanting aangebracht welke in volwassen toestand hoger dan de onderste punt van de verticaal staande wiek;
- binnen de 'vrijwaringszone - molenbiotoop 400m', voorzover deze niet samenvalt met de 'vrijwaringszone - molenbiotoop 100m' wordt geen bebouwing opgericht en beplanting aangebracht welke in volwassen toestand met een hoogte die meer bedraagt dan 1/30 van de afstand van het bouwwerk tot het middelpunt van de molen, gerekend vanaf de onderste punt van de verticaal staande wiek.

30.8.2 Afwijken van de bouwregels

Het bevoegd gezag kan bij een omgevingsvergunning afwijken van lid 30.8.1, indien de vrije windvang of het zicht op de molen al zijn beperkt vanwege aanwezige bebouwing en de windvang en het zicht op de molen niet verder worden beperkt vanwege de nieuw op te richten bebouwing.

30.8.3 Afstemmingsregel

indien op grond van hoofdstuk 2 een lagere maximale bouwhoogte geldt dan de maximaal toelaatbare bouwhoogte ingevolge lid 30.8.1 en 30.8.2, prevaleert de maximaal toelaatbare bouwhoogte van hoofdstuk 2.

30.8.4 Specifieke gebruiksregels

Het is verboden onbebouwde gronden te gebruiken voor beplanting met een hogere hoogte dan op basis van lid 30.8.1 en 30.8.2 toegestane bouwhoogte. Ten aanzien van beplanting is het bepaalde in lid 30.8.3 niet van toepassing.

30.8.5 Afwijken van de gebruiksregels
Het bevoegd gezag kan bij een omgevingsvergunning afwijken van lid 30.8.4, indien de vrije windvang of het zicht op de molen al zijn beperkt vanwege aanwezige bebouwing en de windvang en het zicht op de molen niet verder worden beperkt vanwege de nieuw op te richten bebouwing.

Gemeente Maasland:

25.1.
Molenbiotoop in stedelijk gebied en landelijk gebied, molen in buitengebied Indien de molen buiten het plangebied in het buitengebied is gelegen, gelden ter plaatse van de desbetreffende aanduiding "vrijwaringszone-molenbiotoop" - in afwijking van hoofdstuk 2 - de volgende regels:

a. binnen een afstand van 100 m tot het middelpunt van de molen mag geen bebouwing worden opgericht of beplanting aanwezig zijn hoger dan de onderste punt van de verticaal staande wiek;
b. binnen een afstand van 100 tot 400 m tot het middelpunt van de molen mag geen bebouwing worden opgericht of beplanting aanwezig zijn met een hoogte die meer bedraagt dan 1/100 van de afstand van het bouwwerk/beplanting tot het middelpunt van de molen, gerekend vanaf de onderste punt van de verticaal staande wiek;
c. vanaf de grens van het stedelijk gebied wordt een schuine lijn getrokken met een stijging van telkens 1 m per 30 m; deze lijn geeft - vanaf deze grens en ter plaatse van de aanduiding "vrijwaringszone-molenbiotoop" - de maximaal toelaatbare bebouwings- en beplantingshoogte aan.

25.2.
Ontheffing van de maximale bouwhoogte molenbiotoop Burgemeester en wethouders kunnen ontheffing verlenen van het bepaalde in lid 25.1 indien:

a. de vrije windvang of het zicht op de molen al zijn beperkt vanwege aanwezige bebouwing en de windvang en het zicht op de molen niet verder worden beperkt vanwege de nieuw op te richten bebouwing;
b. toepassing van de in dit lid onder a bedoelde afstands- en/of hoogtematen de belangen in verband met de nieuw op te richten bebouwing onevenredig zouden schaden;
c. indien op grond van hoofdstuk 2 een lagere maximale bouwhoogte geldt dan de maximaal toelaatbare bouwhoogte ingevolge lid 25.1 prevaleert de maximaal toelaatbare bouwhoogte van hoofdstuk 2.

14. Lijst me boomsoorten

(Sier)bomen (*inheems)

Acer campestre 'Elsrijk veldesdoorn': 8-10 meter - compacte kroon. *

Acer 'Crimson King' rode rsdoorn : 8-10 meter - bruinrode uitloop, met rode bladeren - kegelvormige kroon.

Acer rubrum 'Red Scanlon' rode esdoorn: 8-10 meter - mooie herfstkleur - zuilvormige boom.

Aesculus carnea 'Briottii' kastanje: 10-12 meter - roze/rode herfstkleur - gele herfstkleur.

Cercidiphyllum japonicum Judasboom: 6-8 meter - geeloranje herfstverkleuring - voor de goede neus een zoete koekjeslucht.

Davidia involucrata vaantjesboom: 5-8 meter - witte vaantjes/zakdoekachtige bloemen - zeer decoratief.

Juglans regia 'Broadview' walnoot: 8-12 meter - lekkere vruchten. *

Koelreuteria paniculata blaasjesboom: 3-5 meter - gele bloempluimen - opgeblazen vruchten na de bloei.

Liquidambar styraciflua 'Worplesdon' amberboom: 8-12 meter - oranjepurperrode herfstverkleuring - compacte kroon.

Magnolia 'Heaven Scent' beverboom: 4-7 meter - roze tulpachtige bloem.

Magnolia kobu beverbooms: 3-5 meter - eerst witte bloemen, daarna blad.

Malus 'Red Sentinel' sierappel: 4-6 meter - witroze appelbloesem - lang bewaarbare rode vruchten, zeer decoratief.

Paulownia tomentosa Anna Paulownaboom: 8-12 meter - blauwpaarse bloem in het voorjaar.

Prunus serr. 'Kanzan' Japanse sierkers: 4-6 meter - zeer uitbundig roze bloeiend.

Prunus serr. 'Amanogawa' Japase sierkers: 3-5 meter - zuilvormige groei - opvallende roze bloesem.

Pyrus calleryana 'Chanticleer' sierpeer: 5-8 meter - witbloeiend voor het blad, rode herfstverkleuring.

Pyrus sal. 'Pendula' sierpeer: 5-7 meter - grijsgroene, wilgachtige bladeren - mooie solitaire boom.

Robinia m. 'Casque Rouge' rode accasia: 4-7 meter - roze opvallende bloei.

Sorbus 'Joseph Rock' lijsterbes: 6-10 meter - witbloeiend met gele bessen, contrasteert mooi tegen de najaarskleuren van de boom.

Tetradium daniellii bijenboom: 5-8 meter - witbloeiend, daarna rode opvallende vruchten - later bloeiend, zeer geschikt voor bijen.

Halfstamappels en halfstam peren: tot 8 meter hoog – goed te snoeien – eetbaar – veel rassen

(Sier)heesters

Acer negundo 'Variegatum' vederesdoorn: 4-5 meter - witte bladrand - compacte boom.

Amelanchier lamarckii krenteboom: 4-5 meter - witte bloemen, rode bes (snel door vogels gegeten) mooie herfsttint *.

Buxux semprvirens palmboompje: tot 5 meter hoog struikje- groenblijvend- gevoelig voor Buxusmot- goed te snoeien *.

Buddleja davidii vlinderstruik: tot 4 meter hoge struik –bloeiend op 1 jarig hout – vlindervriendelijk

Cercis canadensis 'Forest Pansy' Amerikaanse judasboom: 4-5 meter - bloeit lichtroze voor het blad op oud hout - rode bladkleur – herfstkleur.

Cornus avelana hazelaar: brede struik 3-6 m hoog- eetbaar – goed af te zetten *.

Cornus sanguinea rode kornoelje: 4 m hoog- rood hout, besdragend- goed te snoeien *.

Cornus kousa chinensis Chinese kornoelje: 4-6 meter - witte bloem, rode opvallende vruchten

Crataegus leavigata tweestijlihge meidoorn: tot 5 m hoge struik- bloeit rozerood – rode bessen in najaar- doornen *.

Crataegus monogyna éénstijlige meidoorn: tot 8 m hoge struik- bloeit wit – rode bessen in najaar- doornen – veel als haag – makkelijk te snoeien *.

Euonymus europaeus kardinaalsmuts: 4-6 meter - onopvallende bloei - opvallende rode vruchtjes *.

Ilex aquifolium hulst: 4-7 meter - witte bloem, rode bes – wintergroen *.

Ligustrum vulgaris wilde liguster: tot 3 meter hoog – veelstammig – witte bloemen en zwarte bessen – makkelijk te snoeien – te gebruiken als heg *.

Mahonia media 'Winter sun': tot 1½ meter hoge groenblijvende struik – geel bloeiend – zeer bijvriendelijk.

Prunus spinosa sleedoorn: tot 4 meter hoge struik- vroeg bloeiend wit- donker blauwe bessen – scherpe doorns *.

Ribes sanguineum 'King Edward VII' rode ribes: tot 1½ m hoog – goed te snoeien – roze bloemen april – juni.

Rhamus catharticus wegedoorn: tot 5 meter hoge struik – groeit op kalkrijke droge grond- drachtplant voor bijen en vlinders *.

Rhamus frangula vuilboom: tot 5 meter hoge struik- onopvallende bloemen – kleine donkere besjes in najaar – insectenvriendelijk *.

Rosa canina hondsroos: struik tot 3 meter – behoefte en licht en zon – roze bloemen en rode vruchten *.

Rosa rugosa bottelroos: 1-2 meter hoog – roze bloemen en oranje vruchten – veel gegeten door vogels *.

Rosa rubiginosa egelantier: struik tot 2.60 m – graag zonlicht – bloeit wit tot roze *.

Salix cinerea grauwe wilg: tot 6 meter – vochtige grond – makkelijk te snoeien – veel concurrentiekracht *.

Salix purperea bittere wilg: tot 4 meter hoge breed uitgroeiende struik – matige concurrentiekracht *.

Salix triandra amandelwilg: 6-8 meter hoog – voedselrijke en natte plaatsen – goed als griendhout *.

Salix viminalis katwilg: lange weinig vertakte struik tot 6 meter - vochtige plaatsen – ook als knotboom *.

Sambucus nigra gewone vlier: struikachtige boom tot 7 meter – rijk bloeiend schermbloemig - donkerpaarse bessen – eetbaar – aantrekkelijk voor insecten en vogels *.

Seringa vulgaris gewone sering: bloeit in trossen mei-juni – wit tot paars – 5 meter hoog

Viburnum opulus Gelderse roos: tot 4 meter hoge struik - rijk bloeiend, rode bessen *.

(Sier)coniferen

Cedrus deodara: 5-8 meter - blauwgroene bladkleur - karakteristieke vorm.

Cedrus libani 'Glauca': 5-8 meter - blauwgroene bladkleur.

Chamaecyparis lawsoniana 'Columnaris': 6-9 meter - blauwgroene kleur.

Chamaecyparis pisifera 'Sungold': 1-1½meter – langzaam groeiend - geelgroene kleur.

Cryptomeria japonica 'Cristata': 5-8 meter - groene kleur - sierwaarde door de mooie hanenkammen.

Juniprus squamata 'Bleu carpet': struik tot 1 meter hoog – blauwgrijs van kleur.

Picea omorika: 4-8 meter - groengrijze bladkleur - slanke groeivorm.

Picea glauca 'conica': beter bekend als kerstboom – tot 3 meter hoog – fijne naalden

Pinus pariflora 'Negishisi': mooi compact – hoogte tot 4 meter – grove naalden blauwgroen.

Pinus leucodermis 'Compact gem': dwergvorm tot 1½ meter hoog – stelt eisen aan grond.

Thuja occidentalis 'smaragd': langzaam groeide conifeer – wordt uiteindelijk 6 meter hoog

Taxus media 'Hicksii' Venijnboom: – langzame groeier tot 10 m – goed te snoeien *.

Taxus baccata 'David' Venijnboom: gele zuilvormige boom tot 2 meter – goed te snoeien *.

Voor extra informatie met betrekking tot inheemse soorten, gebruik en bestuiving bij vruchtbomen: zie ook de brochure ***Maak je Landschappelijk Erfgoed*** van Bureau Schildwacht, (www.bureau-schildwacht/particulieren).

15. Namen beplantingskaart

Voor het opstellen van het beheerplan is gebruik gemaakt van een beplantingsplan. De bomen en struiken die binnen de molenbiotoop aanwezig zijn, werden op kaart ingetekend en aan de hand van de Actuele hoogtekaart Nederland ingemeten.

De bomen en struiken op het beplantingsplan zijn als volgt weergegeven met afkortingen:

Boom of struik die recentelijk is afgezet als hakhout

Boom of struik

?	onbekend
?W	krul (?) wilg
AB	abeel
CA	catalpa
CF	conifeer
ED	esdoorn
FB	fruitboom
GE	gewone es
HA	hazelaar
HH	hakhout
KW	knotwilg
MB	meelbes
MD	meidoorn
LS	laurierstruik
PO	populier
SW	schietwilg
Taks	taxonium
TW	treurwilg
VE	veldesdoorn
ZB	(zachte) berk
ZE	zwarte els

16. Verklarende woordenlijst

In de tekst worden diverse termen gebruikt die hieronder zullen worden verklaard.

Afzetten beplanting

Bij afzetten van beplanting worden alle takken en stammen van een boom of struik tot 20-40 cm hoogte boven de grond afgezaagd.

Bloeden van bomen

Diverse bomen hebben een dusdanige sterke sapstroom en moeite om hun wonden af te dichten dat als de sapstroom vanuit de wortels richting de top gaat, zij de wond niet kunnen afdichten en het boomvocht uit de wonden stroomt. Deze bomen kunnen alleen in de periode oktober – december worden gesnoeid omdat dan de sapstroom vanuit de top richting de wortels gaat of stil staat. Denk aan boomsoorten zoals berk, walnoot en esdoorn.

Bosplantsoen

Benaming voor goed doorwortelde boompjes of struikjes die ongeveer 2 jaar oud zijn en een hoogte hebben van 85-150 cm.

Geriefhout

Geriefhout bestaat uit knotbomen of bosjes met stobben/ hakhout. Na het afzetten van het geriefhout werd dit hout in vroegere tijden gebruikt voor eigen gebruik: essenhout voor stelen van gereedschap, eiken als rasterpalen, berkenhout voor bezems, wilgenhout voor bonenstaken, vlechtschermen of voor kachelhout.

Hakhout

Is de benaming van onderhoud waarbij hout met regelmaat wordt gekapt/ afgezet van bomen en struiken. De boom wordt daarbij niet helemaal gekapt, maar tot net boven de stambasis. Op de stronk laat men soms een 'spaartelg' staan waaruit dan weer een nieuwe boom groeien kan.

Halfstamfruit

Een maatgeving van fruitbomen waarbij de eerste gesteltakken op een hoogte van 120 tot 170 cm hoogte zitten.

Heester

Een struikvormige houtachtige plant.

Herplanten

Een boom of struik die al dan niet op de zelfde plaats wordt geplant.

Hoogstamfruitbomen

Een maatgeving van fruitbomen waarbij de eerste gesteltakken op een hoogte van 170 tot 200 cm hoogte zitten.

Molenaar

Persoon die al dan niet als vrijwilliger de molen bediend en/ of onderhoud.

Moleneigenaar

Een persoon of organisatie die eigenaar is van de molen.

Molenbiotoop

Een zone van 400 meter rond een molen waarvoor regels zijn opgesteld om de windvang van de molen te kunnen waarborgen.

Kandelaberen
Een vorm van snoeien bij grotere bomen, waarbij de takken zodanig worden terug gesnoeid dat er vrijwel geen eenjarig hout meer aanwezig is. Kandelaberen wordt meestal eens in de 3-6 jaar toegepast.

Knotboom
Een op een minimale hoogte van 150 cm boven de grond, met regelmaat gesnoeide boom. Op de plaats waar de takken met regelmaat worden afgesnoeid ontstaat meestal een grillige knoest met gaten en holtes. Er zijn meerdere soorten bomen die als knotboom kunnen worden gesnoeid (zwarte els, es, wilg, iep, kastanje, linde, populier).

Laanboom
Maataanduiding van een meerjarige houtachtige boom al dan niet vrijstaand. Laanbomen kunnen verschillende afmetingen hebben. De afmetingen worden in het vakjargon aangeduid met de omtrek van de stam, gemeten op borsthoogte.

Leiboom
Een boom die met regelmaat in een horizontaal vlak wordt gesnoeid. Er zijn meerder soorten bomen die als leiboom kunnen worden gesnoeid waarvan de leilinde en de dakplantaan de bekendste zijn.

Planten
Kan tweezijdige betekenis hebben:

i. Meervoud van een plant, een kruidachtige of meerjarige gewas.
ii. Werkvorm, het planten/ aanbrengen van een gewas.

Snoeien beplanting
Het snoeien van beplanting vind meestal kleinschalig plaats waarbij een tak voor (een deel) wordt terug genomen.

Stobbe
Een stobbe is het onderste deel van de boom, daar waar deze overgaat n het wortelstelsel. Bij het afzetten van een boom of struik kan er een grillige stobbe ontstaan met gaten en holtes.

Stobbefrees
Een machine die in staat is om stobbes uit de grond weg te frezen waardoor de ruimte geschikt wordt voor het planten van nieuwe bomen of struiken.

Windrecht
Het recht dat de molen heeft verkregen om een molen te kunnen laten draaien.
Een belangrijk gevolg van het windrecht was dat in het verleden niemand was toegestaan in de buurt van de molen iets te bouwen of op te richten wat voor windbelemmering zou kunnen zorgen.

Windvang
Is een term die verwijst naar de hoeveelheid wind die de molen kan ontvangen. Windvang is niet alleen belangrijk vanuit de desbetreffende windrichting die bij de molen aankomt, maar ook de zone die aan de achterzijde van de wiek de molen weer kan verlaten.

17. De opstellers van dit beheerplan

Bureau Schildwacht

Bureau Schildwacht is opgericht in september 2009. En houdt kantoor in Gouderak.

Wij zijn een op landschap, cultuurhistorie en ecologie gespecialiseerd adviesbureau. Bij ons kunt u terecht voor ontwerpen, toetsen en directievoering bij landschappelijke ingrepen en groenprojecten. Wij krijgen opdrachten van zowel overheden, natuurorganisaties als van particulieren.

Onze specialiteit is om vraagstukken in het kader van de Ruimtelijke Ordening in een brede context te plaatsen met Landschap, Cultuurhistorie en Ecologie. Wij staan bekend om onze gebiedskennis en objectiviteit, waarbij wij opkomen voor het belang van de landschappelijke kwaliteiten en daarin aanwezige natuur- en cultuurhistorische waarde.

Belangrijk in onze manier van werken is het verbinden van partijen. Bij landschappelijke ingrepen betrekken wij zo vaak als mogelijk de omwonenden en belanghebbende partijen. Wij nemen graag hun ideeën mee in onze ontwerpen en processen. Mensen in een vroeg stadium betrekken bij de procedures en planvorming maken juist dat verschil waardoor een project slaagt.

Ons praktisch inzicht, lange werkervaring en gebiedskennis, zijn onze toegevoegde waarden. Marcel heeft zijn praktijkervaring verkregen door o.a. 21 jaar werkzaam te zijn geweest bij Landschapsbeheer Zuid-Holland.

Bureau Roetemeijer

Wanne Roetemeijer is met zijn Bureau Roetemeijer gestart in 2015 en richt zich op kennismanagement, communicatie en beleidsondersteunend onderzoek in de natuur en landschap.

Opdrachtgevers zijn organisaties als de Vereniging van Bos- en Natuureigenaren (VBNE): Jongeren betrekken bij natuur: Betrokken bij Buiten, een ARBO-communicatie-onderzoek en de organisatie van een serie kennisbijeenkomsten over natuurbeheer, Veldwerkplaatsen genoemd.
Daarnaast: Staatsbosbeheer (Benchmark Vrijwilligers), Rijksdienst Cultureel Erfgoed (evaluatie programma Levend Landschap en een serie gesprekken over erfgoed en natuur).

Na de studie Bos- en Natuurbeheer in Wageningen heeft Wanne bijna 10 jaar gewerkt bij Landschapsbeheer Nederland als projectmedewerker en projectleider op het gebied van (agrarisch) natuurbeheer, burgerparticipatie, kennismanagement en communicatie. Na 2 jaar bij Communicatiebureau de Lynx (o.a. campagne Weidewachters voor de Groene Motor) is hij begonnen met Bureau Roetemeijer.
Bureau Roetemeijer houdt kantoor in Driebergen.

18. Literatuur/ bronnen

Laméris-Huis Adviseurs
Moleninventarisatie Zuid-Holland 2010
De Hollandse Molen en Provincie Zuid-Holland
Amsterdam/ Vlist, september 2010

Loogman K, & Steendam E.
Draaiende molens, dankzij een gezonde molenbiotoop
Erfgoedhuis Zuid-Holland, Delft 2016

Fedders, F. et all
Nota Belvedere
De Rotterdamse Communicatie Compagnie
VNG uitgevers, Den Haag juli 1999.

Nootenboom E.W. & Schröder H.
Molenrijk Zuid-Holland, 224 molens in beeld
Uitgeverij Watermerk, Lekkerkerk 2007.

Handreiking Molenbiotopen
Provincie Zuid-Holland 2011

Slabbers S et all,
Visie Openbare ruimte 2030 Maassluis
Bosch en Slabbers Landschapsarchitecten & Plan Terra , Den Haag 2015.

Websites:

Actuele Hoogtekaart Nederland,
https://ahn.arcgisonline.nl

www.molendatabase.nl

www.cultureelerfgoed.nl/dossier/visie-erfgoed-en-ruimte

www.topotijdreis.nl

Topografische ondergronden: © Topografische Dienst Kadaster, Emmen 2017.

Nummering van de elementen
9.5
9.4
9.4
9.3
9.2
9.7
9.5
9.1
9.8
9.6
9.9